

Ҳеч фурсат ўтмай танишим ИИБга югуриб қолди. Ўғли ошна-оғайни-лари билан тунда бир йўловчини калтаклаб, пули ва телефонини олиб қўйишибди. Хўш, "қаттиққўл" ота калтаклаш орқали болани тарбиялай олдими?

7 бет

Фазлиддин қўлидаги телефоннинг сим картасини чиқариб, машинада қолдирди-да, тор кўчага кириб кетди. Унинг хатти-ҳаракатидан нимагадир шубҳаланган ҳайдовчи ортидан эргашди, аммо йўқотиб қўйди.

8 бет

Mustaqillik huquq demakdir

Ўзбекистон

1997-yil 27-avgustdan chiqq boshlagan

www.huquq-gazeta.uz

2012-yil 10-may, №19 (800)

Хурмат ва эҳтиром рамзи

Т.РУСТАМОВ,

Бош прокуратура бошқарма бошлиғи ўринбосари

Ўзбекистон Президенти Ислам Каримовнинг 1999 йил 2 мартдаги "9 майни Хотира ва қадрлаш куни деб эълон қилиш тўғрисида"ги Фармонида кўра бу сана юртимизда ҳар йили умумхалқ байрами сифатида кенг нишонлаб келинмоқда. Зеро, бу кун уруш даврида тинччилигимиз ва осойишталигимиз йўлида қурбон бўлган инсонларни хотирлаш кунидир. Шу муносабат билан Республика Бош прокуратурасида уруш қатнашчилари ва фахрийлар иштирокида тантанали байрам тадбири бўлиб ўтди.

Тадбирда Республика Бош прокурори Рашидхон Қодиров барча уруш қатнашчилари ва фахрийларни байрам билан муборакбод этар экан, ўтганларнинг ёрқин хотирасига эҳтиром кўрсатишимиз, фашизмга қарши курашда мардондор жон қилиб, омон қайтган ва республикамиз прокуратура органларида кўп йиллар самарали меҳнат қилиб, бугунги кунда кексалик гаштини сураётган фахрийларимизни қадрлашимиз, дунёдан ўтганларнинг эса ёрқин хотирасини ёд этишимиз керак, дея таъкидлади. Дарҳақиқат, кекса авлод вакилларига ҳурмат ва эҳтиром кўрсатиш юртимизда эзгу ишга айланган. Хозирги кунда прокуратура органларидан пенсияга чиққан 293 нафар фахрийларимиз бўлиб, улардан 7 нафари Иккинчи жаҳон уруши қатнашчиси. Матонати, фидокорона меҳнати билан мамлакатимизда қонунийликни мустаҳкамлашга катта ҳисса қўшган бундай муҳтарам зот-

ларга ҳар қанча эҳтиром кўрсатсак арзийди. Улар ёш ходимларга ўз тажрибаларини ўргатишда, ўқув даргоҳлари, маҳаллалар ва кенг жамоатчилик орасида маънавий-маърифий ишларни олиб боришда куч-ғайратларини аямаяптилар. Бугунги ҳаётимизнинг янада фаровон бўлишида, Ватанимизнинг равнақ топишида фахрийларимизнинг жуда катта ҳиссаси борлигини алоҳида эътироф этишимиз лозим. Ишонч билан айтиш мумкинки, улар меҳнат қилган прокуратура органлари томонидан қонунийлик ва адолатни таъминлашдек масъулиятли ишлар бундан бўён ҳам изчиллик билан давом эттирилаверди. Тадбирда сўзга чиққан уруш иштирокчилари ва фахрийлари ўзларига кўрсатилган ҳурмат ва эътибор учун чин дилдан миннатдорчилик билдириб, юртимиз тинч-осойишта, осмонимиз мусаффо бўлишини тиладилар.

Ўтганларни хотирлаш, ёши улғу кексаларимиз ҳолидан хабар олиш халқимизнинг азалий қадриятларидан саналади. Мустақиллик эса ана шу қадриятларимизнинг тикланиши ва барлавланиши янада таъминлаб бери. Бугун юртимизнинг қай бир гўшасида бўлманг 9 май — "Хотира ва қадрлаш куни" кенг нишонланмоқда.

Бу байрам жойларда бўлгани каби Тошкент шаҳар ва Тошкент вилояти прокуратура органлари фахрийларини ижтимоий қўллаб-қувватлаш жамоатчилиги Марказида ҳам бўлиб ўтди. Унда пойтахт ва

Байрам тадбири

Тошкент вилоятида истиқомат қилувчи прокуратура фахрийлари иштирок этди.

Тадбирда Тошкент шаҳар ва Тошкент вилояти прокуратура органлари фахрийларини ижтимоий қўллаб-қувватлаш жамоатчилиги Маркази раислари ва ҳудуд прокуратуралари раҳбарлари сўз олиб, фахрийларга узоқ умр, соғлиқ-саломатлик ва оилавий хотиржамлик тилаб бир пиёла чойга таклиф қилдилар.

Хонандаримиз эса ўз куй-кўшиқлари билан фахрийларни янада ҳушнуд этдилар.

Ўткиржон ДЕҲҚОНОВ,
«Huquq»

— Кекса ҳамкасбларини байрам арафасида йўқлаб, ҳол сўраб, бир дастурхон атрофида йиғиш халқимизга хос анъана. Бугунги ажойиб тарзда ўтаётган тадбир ҳам уларнинг дилларида узоқ вақт сақланиб қолишига ишонман, — дейди биз билан суҳбатда Тошкент вилояти прокуратура органлари фахрийларини ижтимоий қўллаб-қувватлаш жамоатчилиги Маркази раиси Эркин Азимов.

Илмий-амалий конференция бўлиб ўтди

2012 йил 8 май кунин Тошкент шаҳар прокуратурасининг Ўқув марказида Бош прокуратуранинг ОУК профессор-қўғувчилари ва тингловчилари, Инсон ҳуқуқлари бўйича Миллий марказ, ТДЮИ, Хотин-қизлар қўмитаси, "Маҳалла" хайрия жамғармаси, "Камолот" ЁИХ ходимлари ҳамда ОАВ вакиллари иштирокида "Ҳуқуқий билимлар тарғиботида қонунга итоткорлик туйғусининг ўрни ва уни янада мустаҳкамлаш мақсада" мавзусида илмий-амалий конференция бўлиб ўтди.

фатида белгилаб, ушбу дастурнинг амалга оширилиши аҳолининг инсон ҳуқуқ ва эркинликларига нисбатан ҳурмат билан муносабатда бўлишини, фуқароларда қонунга итоткорлик туйғуси янада ортишини таъминлашни таъкидлаган эди.

Конференцияда сўзга чиққанлар мамлакатимиз истиқлолга эришгандан сўнг фуқароларнинг қонунларга аниқ ва оғишмай бир хилда риоя қилишларига алоҳида эътибор берилганлиги, фуқароларни қонун устуворлиги руҳида тарбиялаш, собиқ тузум давридан қолган ҳуқуқий ниғилизм қолдиқларини бартараф этишда ислохотларни самарали амалга оширишнинг муҳим омил сифатида ёндашилганлиги, Президентнинг 2001 йил 4 январда қабул қилинган "Ўзбекистон Республикаси Конституциясини ўрганишни ташкил этиш тўғрисида"ги Фармоийи ҳуқуқий билимлар тарғиботини сифат жиҳатдан янги босқичга кўтаришда муҳим ташкилий-ҳуқуқий асос бўлиб хизмат қилганлигини қайд этиб ўтдилар.

Ўз муҳбиримиз

Оила никоҳга ёки туғишганликка асосланган кичик гуруҳ бўлиб, унинг аъзолари рўзғорининг бирлиги, ўзаро ёрдами ва маънавий масъулияти билан бир-бирига боғланган. Оиланинг энг муҳим ижтимоий вазифалари — инсон зотини давом эттиришдан, болаларни тарбиялашдан, оила аъзоларининг турмуш шартини ва бўш вақтини самарали уюштиришдан иборат.

Муқаддас кўрғон

Оила халқнинг, жамиятнинг ҳаёти, турмуши-га оид урф-одатларни ўзида синовдан ўтказди. Яхшиларини ўз бағрида асраб-авайлаб, келажак авлодга етказди. Ўз фарзандларини тарбиялаб, уларга умуминсоний қадриятларни сингдириш билан бошлангич ижтимоий йўналиш беради. Уларни катта оқимга — жамиятга қўшиш билан эса, жамият йўналиши, иқтисодийёти, маданияти ва маърифатини ҳам белгилашга ўз таъсирини кўрсатади. Шунинг учун ҳам Шарқда оила қадим-қадимдан муқаддас қўрғон ҳисобланиб келинган. Хусусан, ўзбек оилаларининг сердилзлик, сербутқлик хусусиятлари ҳозир ҳам сақланиб турибди.

Ўзбекларда оилаларнинг муайян турмуш тарзи шаклланиб, ҳаётий тажриба ортириб бориши, тежамли ва саришта рўзғор тутиши, фарзандларнинг одобли, маънавий етук бўлиб камол топишида кексаларнинг роли катта. Ўзбек оилалари ўзларининг мустаҳкамлиги, саранжом-саришталиги, болажонлиги, қариндош-қондошлик ришталарини ҳурмат қилиши ва меҳр-оқибатлиги билан бошқа халқлар оилаларидан ажралиб туради.

/Давоми 3-бетда/

Мурожаатлар эътиборсиз қолмайди

Хуқуқий давлатда инсон ҳуқуқларига риоя этилишини кафолатлаб кўриш синалган усуллар мавжуд бўлиб, юртимизда ҳам инсон ҳуқуқ ва манфаатларини таъминлаш, ижтимоий ҳаётни янада демократлаштириш бўйича зарур ҳуқуқий асослар, шарт-шароитлар яратилган. Бунга мисол қилиб, биргина фуқароларнинг мурожаатларини қабул қилиш ва уларни ҳал этиш масаласига бўлган эътиборни келтиришимиз мумкин. Унинг пойдевори эса Ўзбекистон Республикаси Конституцияси ҳисобланади.

Инсоннинг ушбу конституциявий ҳуқуқ ва эркинликларини амалда таъминлаш мақсадида 1994 йилда Ўзбекистон Республикасининг "Фуқароларнинг мурожаатлари тўғрисида"ги Қонуни қабул қилинди. Унга амал қилиш давомида тўпланган тажриба ҳамда инсон ҳуқуқларига оид қонунчилик базасининг янада такомиллашуви ушбу қонунга ўзгаришлари ва қўшимчалар киритишни тақозо этгани боис, 2002 йилнинг декабри ойда қонун янги тахрирда қабул қилинди ва у ҳозирги кунда фуқароларнинг ариза ва шикоятлари ҳал қилинишининг ҳуқуқий асосларини белгилаб берувчи асосий норматив ҳужжатлардан бири бўлиб келмоқда.

Шундай бўлса-да, жойлардаги давлат бошқарув, назорат-тектирув органлари, солиқ, банк идоралари ва маҳаллий ҳокимликлар томонидан фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини бузиш, айниқса, тадбиркорлик субъектларига турли бюрократик тўсиқлар қўйиш, улар фаолиятига асоссиз аралашуш каби қонунбузарликка йўл қўйиш ҳолатлари ҳам учраб турибди.

Мисолларга мурожаат қилсак: 2011 йил 7 октябр кун "Тошсиссиққувват" ИЧБ ҳамза туман бўлими ходимлари томонидан М.Риёзий даҳасида ишдан чиққан иссиқлик кувурларини таъмирлаш пайтида "Паркент универсал савдо мажмуаси" ОАЖ ва у ерда савдо фаолиятини амалга оширувчи

тадбиркорларни электр энергияси билан таъминловчи юқори кучлилиги кабель узиб юборилган. Бу ҳақда бозор маъмурияти томонидан "Тошсиссиққувват" ИЧБ ҳамза туман бўлимига расман мурожаат қилинган бўлса-да, тегишли чора кўрилмаган. Натижада, мазкур ҳудудда фаолият юритувчи тадбиркорлик субъектларининг, жумладан, хусусий тадбиркор И.Дукаеванинг ҳам қонуний манфаатларига путур етган. Ушбу масала юзасидан фуқаро И.Дукаева туман прокуратурасига ариза билан мурожаат қилиб, электр энергияси бўлмаган даврда унинг манфаатига 313 минг сўм миқдорда зарар етказилганлигини айтиб, ёрдам сўраган.

Хусусий тадбиркор И.Дукаеванинг бузилган ҳуқуқларини тиклаш ва "Тошсиссиққувват" ИЧБ томонидан етказилган моддий зарарини унинг фойдасига ундириб бериш хусусида Тошкент шаҳар ҳўжалик судига даъво аризаси киритиш ҳақида туман прокуратури келтирган тақдимнома Тошкент шаҳар прокуратураси томонидан кўриб кўриб чиқилди ва асосли деб топилди.

Шу асосда Тошкент шаҳар прокуратураси томонидан хусусий тадбиркорнинг манфаатларини кўзлаб, унга "Тошсиссиққувват" ИЧБ томонидан етказилган моддий зарарини ундириб бериш ҳақида Тошкент шаҳар ҳўжалик судига даъво аризаси киритилди.

Шунингдек, яқка тартибдаги тадбиркор А.Гуров туман давлат

Алишер МАКСУДОВ,
Тошкент шаҳар прокуратурининг
катта ёрдамчиси

солиқ инспекцияси ходими Қ.Холбековнинг ноқонуний ҳаракатларидан норози бўлиб туман прокуратури номига ариза билан мурожаат қилган. Мазкур ариза юзасидан ўтказилган текшириш жараёнида Мирзо Улугбек тумани ДСИ ходими Қ.Холбеков А.Гуровнинг тадбиркорлик фаолияти давомида текшириш ўтказмаслик ҳамда бошқа идораларнинг ҳам аралашмаслиги эвазига ундан ҳар ойда 100 минг сўмдан пара олиб турганлиги аниқланган. Ушбу ҳолат бўйича жиноят иши кўзга тилиб, порахўр ходим тегишли жазога тортилди.

Юнусобод туман прокуратурасига шикоят ёзган "Кошин" хусусий фирмасининг бош ҳисобчиси В.Мирзаева эса, ўз аризасида туман статистика бўлими бошлиғи Р.Икромова ҳисоботларда йўл қўйилган хатоликлар сабабли жарима қўлланмаслик учун ундан тамагирлик йўли билан 100 АҚШ доллари миқдорига пора сўраганини маълум қилган.

Туман прокуратураси ҳамда тегишли идоралар билан ҳамкорликда ўтказилган тадбирда тамагир бўлиб бошлиғи фуқаро В.Мирзаевдан 60 минг сўм пулни олган вақтда ушланган. Ушбу ҳолат юзасидан жиноят иши кўзга тилиб, айбдорга тегишли жазо тайинланди.

Хулоса ўрнида айтишда турган биринчи галдаги вазифа — ҳар бир фуқаро қонунларда белгилаб қўйилган ўз ҳақ-ҳуқуқларини ва шу билан бирга, бурчларини ҳам яхши билишига ва уларга оғишмай амал қилишига эришиш ҳисобланади.

Тадбиркор қонун ҳимоясида

Мамакатимизда тадбиркорлик субъектларини ҳимоя қилиш, зарур шарт-шароитлар яратиш билан бирга, уларнинг фаолиятига тўсиқлик қилиш каби ҳолатларга қарши қатъий чора-тадбирлар қўрилоқда.

Жорий йилнинг ўтган 3 ойи давомида Охангарон туманида 36 та юрилик мақомга эга бўлган тадбиркорлик субъектлари ҳамда 88 та яқка тартибдаги тадбиркор, шунингдек, 10 та юрилик шахс мақомига эга бўлмаган деҳқон ҳўжаликлари рўйхатдан ўтган бўлиб, фаолиятини тўхтатган 8 та ҳўжалик юритувчилар фаолиятининг тикланиши натижасида 25 та янги ишчи ўрнилари яратилган.

Шунингдек, туман прокуратурасида ташкил этилган "007" рақамли ишонч телефони орқали тадбиркорларга амалий ёрдам кўрсатиб келинмоқда.

Хусусан, жорий йилда "Мукаррам нур" кўз касалликлари клиникиси раҳбари М.Сайфутдинова электр энергияси узиб қўйилганлиги ҳамда электрон ҳисоблагич ўрнатилма амалий ёрдам беришни сўраб, туман прокуратурасининг ишонч телефони мурожаат қилган. Мурожаат зудлик билан кўриб чиқилиб, замонавий электрон ҳисоблагич ўрнатиш ва электр тармоғига улашиш масалалари ҳал этилди.

Шу билан бирга, Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратурининг 2011 йил 9 февралдаги "Тадбиркорлик субъектларини ҳуқуқий ҳимоя қилишга қаратилган қонунлар ижроси устидан прокурор назоратини кучайтириш тўғрисида"ги 87-сонли буйруғи асосида маҳаллий ҳокимликлар, бошқарув ва назорат-тектирув органларининг тадбиркорлик субъектлари фаолияти билан боғлиқ қарорлари, фармойишлари ва норматив-ҳуқуқий ҳужжатларининг қонунчилигини ҳар ўн кунда ўрганиш йўлга қўйилган. Бу

ўзининг ижобий натижасини бермоқда.

Чунончи, Охангарон туман Статистика бўлими бошлиғининг 2012 йил 22 февралдаги қарори билан "Охангарон агро экспорт" МЧЖ раҳбари Ф.Шадманов 2011 йилнинг 3-чорагида давлат статистика ҳисоботини хато тақдим этиш билан боғлиқ маъмурий ҳуқуқбузарлиқни содир этишда айбланиб, унга энг кам ойлик иш ҳақининг етти баравари миқдорда жарима жазоси тайинланган. Ушбу қарор туман прокуратураси томонидан ўрганилиб, "Охангарон агро экспорт" МЧЖ раҳбари Ф.Шадманов гайриқонуний равишда МЖТКнинг 271-моддаси 1-банди ва 307-моддаси талабларига зид равишда жавобгарликка тортилганлиги аниқланган ва "Прокуратура тўғрисида"ги Қонуннинг 40-моддасига биноан, туман Статистика бўлими бошлиғининг тадбиркорни маъмурий жавобгарликка тортиш ҳақидаги гайриқонуний қарори протест келтириш йўли билан бекор қилинди.

Бундан ташқари, туман прокуратураси томонидан туман Статистика бўлими томонидан қабул қилинган қарорларнинг қонунчилигини ўрганиш жараёнида "Бўстон аср савдо" МЧЖ бош ҳисобчиси Л.Мамадалиева, "Охангарон бинокори" МЧЖ бош ҳисобчиси М.Авлияханов, "Асл Жаҳонгир шох чамани" фермер ҳўжалиги бош ҳисобчиси З.Абдураимовлар гайриқонуний равишда маъмурий жавобгарликка тортилиб, улардан асоссиз равишда жарима ундирилганлиги аниқланиб, ноқонуний қарорлар протест келтириш йўли билан бекор қилинди. Қонунбузилиши ҳолатларига йўл қўйган Охангарон туман Статистика бўлими бошлиғи А.Абдураимов қонун доирасида интизомий жавобгарликка тортилди.

А.АБДУНАБИЕВ,
Охангарон туман прокуратури

Бугун юртимизнинг қай гўшасига ташриф буюрманг, кенг кўламда амалга оширилаётган улкан қурилиш ва бунёдкорлик ишларига гўвоҳ бўламиз. Албатта, бундай хайрли ишлар Хоразм вилоятинда ҳам жадал сурьатларда олиб борилмоқда. Уларга қараб қалб қувнайди, кўнглини шукроналик этгамайди.

Ободлик кўнгиладан бошланади

О.ЭШБАКОВ,
Гурлан туман прокуратури

Аммо гудан гулнинг фарқи бор, дейилганидек, қурилиш билан қурилишнинг ҳам фарқи бор экан. Гурлан туман прокуратураси томонидан Ўзбекистон Республикасининг Уй-жой ва Шаҳарсозлик кодекслари ҳамда Вазирлар Маҳкамасининг 2009 йил 12 февралдаги "Аҳоли пунктларини комплекс қуришда шаҳарсозлик нормалари ва қоидаларининг қатъий бажарилишини назорат қилишни кучайтиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги Қарори ижроси ўрганилганда ана шундай қонунбузилиши ҳолатларига йўл қўйилганлиги аниқланди.

Гурлан тумани ҳудуди 447,1 квадрат километри ташкил қилиб, маъмурий жиҳатдан 9 та қишлоқ ва 1 та шаҳарча фуқаролар йиғинидан таркиб топган.

Тан олиш керак, маҳаллий ҳокимлик томонидан ноқонуний қурилишларнинг олдини олиш борасида муайян ишлар амалга оширилиб келинмоқда. Жумладан, юқорида тилга олинган қарор ижросини таъминлаш мақсадида аҳоли пунктлари комплекс қурилишини назорат қилиш ҳудудий комиссияси ташкил қилинган.

Комиссия томонидан 139 та (шундан 57 таси туман марказида, 4 таси йўл минтақаларида) ноқонуний қурилишлар аниқланган. Уларнинг 13 таси бузилиб, ўз холига келтирилган. Қолган 136 та ноқонуний қурилишларни ихтиёрий бузиш, акс ҳолда мажбурий чора қўрилиши бўйича тегишли шахслар огоҳлантирилган. 2011 йил давомида комиссия томонидан фуқаролик ишлари ҳақида Шовот туманларга судига қонуний қурилишлар билан боғлиқ 2 та даъво аризаси киритилган.

Комиссия фаолияти ўрганилганда, амалга оширилган ишлар билан бир қаторда айрим камчиликларга йўл қўйилганлиги ҳам маълум бўлди. Масалан, комиссиянинг иш режасида аниқ ва долзарб масалалар кўрсатилмасдан, қундалик амалга оширилиши лозим бўлган ишларгина киритилган. Режанинг бажарилиш мuddатлари ва бажариш учун масъул шахсларнинг номлари ҳам аниқ кўрсатилмай, ҳар бир бандининг бажарилиши бўйича маълумотнома тузилмаган.

Қолаверса, юқорида таъкидлаганимиздек, комиссия томонидан 139 та ноқонуний қурилишлар аниқланган бўлса-да, бу ҳолатларнинг келиб чиқиш сабаблари комиссия йиғилишларида муҳокама этилиб, тегишли чора-тадбирлар белгиланмаган. Бу борада ўзини ўзи бошқариш идоралари ва бошқа жамоат ташкилотлари билан ҳамкорлик қилинмай, тегишли мансабдор шахслар (ҚФЙ раислари, ҳудудий ер тузувчилар)га интизомий жавобгарлик ва бошқа жазо чоралари қўллаш тўғрисида тақдимномалар киритилмаган.

Тўғри, текширишларда шунингдек, туманда қишлоқ аҳоли пунктлари ва ҳудудларни ривожлантиришнинг бош режалари ва ҳудудларни архитектуравий режа асосида қуриш лойиҳалари билан бошқичма-бошқич таъминлаш дастури ва шу асосда энг янги қурилиш технология ечимларидан, замонавий қурилиш материаллари ва бўмларидан фойдаланган ҳолда аҳоли пунктларини таъмирлаш тарзида намунавий қуриш бўйича таклифлар ишлаб чиқилгани маълум бўлди.

2009-2015 йиллар мобайнида намунавий лойиҳалар бўйича қишлоқ жойларда яқка тартибда уй-жой қуришни ривожлантириш дастури ва аҳолига уй-жой қуришга банк муассасалари томонидан соддалаштирилган кредит берилиши ташкил қилиниб, ёш оилаларга, фермер ҳўжаликлари аъзоларига намунавий лойиҳалар бўйича уй-жой фонди қурилишига узоқ мuddатли кредитлар ажратиш механизми ишлаб чиқилган.

Шу асосда, жумладан, туманининг "Сахтиён" қишлоғида 2010 йилда 6 гектар майдонда умумий нархи 3527,38 миллион сўм бўлган 55 та турар жой қурилган. 2011 йилда эса 60 турар жой фойдаланишга қабул қилинган. Улар қишлоқ кўрғига қўқ қўшиб, аҳолининг замонавий шарт-шароитларда яшашларига имкон ярати берди.

Бирок, шундай бўлса-да, айрим фуқаролар томонидан Ўзбекистон Республикасининг архитектура ва шаҳарсозликка оид қонунлари талабларига зид равишда ўзбошимчилик билан, тегишли ташкилотлардан рухсатнома олманган ҳолда яшаш хонадонларига қўшимча бинолар қурилган. Хусусан, Гурлан шаҳарчасида 57 нафар фуқаро ана шундай қонунбузарликка йўл қўйган.

Туман прокуратураси томонидан ушбу ҳолатларни бартараф қилиш юзасидан тақдимнома киритилди.

15 май — Халқаро оила куни

Муқаддас кўрғон

Давоми.
Бошланиши 1-бетда/

Оила масаласи, кадрларнинг тинчликпарвар ва адолатпарвар инсонларнинг доимий эътиборида бўлиб келган. Шу боис БМТ 1993 йил 20 сентябрда йиғилишида 1994 йилдан бошлаб 15 майни Халқаро оила куни сифатида нишонлашни таклиф қилди. Мамлакатимиз олим ва мутахассислари ҳам оила устида илмий изланишлар олиб бормоқда. Утган давр мобайнида шу нарса маълум бўлдики, ҳар бир оила ўзига хос хусусиятлари, ривожланиш аъналарига эга ижтимоий институт бўлиб, буюк рус ёзувчиси Лев Толстой таъкидлаганидек, бахтли оилаларнинг ҳаммаси бир-бирига ўхшади, бахтсиз оилаларнинг ҳар бири алоҳида бахтсиздир. Лекин оилалар айнан "алоҳида бахтсизлик"ка эътибор қаратишадки, бундан мақсад жамиятда ана шундай оилаларга барҳам беришдир.

Узоқ йиллар мобайнида олиб борилган илмий изланишлар натижасига кўра, оила энг долзарб масала сифатида жаҳон ҳамжамияти томонидан эътироф этилди ва БМТ 1994 йилни "Халқаро оила йили" деб эълон қилди.

Мамлакатимиз истиқлолга эришгач, халқимизнинг азалий миллий урф-одат ва маросимлари қайтадан тиклана бошлади. Бу удумлар оилани мустаҳкамлашга муҳим ўрин эгаллайди. Ўзбекистон ҳукумати оила масалаларига давлат сиёсати даражасида бажарилиши лозим бўлган устувор вазифа сифатида қарайди, қадимдан оилани муқаддас деб билиб, уни асраб-авайлаш, мустаҳкамлашга алоҳида эътибор қаратиб келади. Президентимиз "Юксак маънавият — енгилмас куч" асариди таъкидлаганидек, ҳаёт абадийлиги, авлодлар давомийлигини таъминлайдиган маънавият кўрғони бўлмиши оилани мустаҳкамлаш бугунги кунда барчамизнинг наинки асосий вазифамиз, балки инсоний бурчимиздир.

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 63-модда-

сига кўра, оила жамиятнинг асосий бўғини ҳисобланади, у жамият ва давлат томонидан муҳофазада бўлиш ҳуқуқига эга. Оналик ва болаликни муҳофаза қилиш бўйича бошқа қонун ҳужжатлари ҳам қабул қилиниб, амалий тадбирлар белгиланган. Жумладан, 1994 йил 22 августда "Кам таъминланган оилаларни ижтимоий ҳимоя қилиш чоралари тўғрисида"ги Президент Фармони чиқарилиб, муҳтож оилаларга моддий ва маънавий ёрдам беришнинг қўламини кенгайтирилди.

Жамиятнинг равнақ топишида оилаларнинг тугган ўрни ва иштирокини янада ошириш, уларнинг ҳуқуқий, ижтимоий, иқтисодий, маданий-ахлоқий манфаатлари ва фаровонлигини давлат томонидан қўллаб-қувватлашни кучайтириш ҳамда изчил таъминлаш мақсадида Президентимиз томонидан 1998 йил "Оила йили" деб эълон қилинди. Шунга асосан, оила манфаатларини таъминлаш борасида амалга оширилаётган тадбир тўғрисида Давлат дастури ишлаб чиқилди. Ўзбекистон Республикаси Хотин-қизлар қўмитаси хузурида Республика "Оила" илмий-амалий маркази ташкил этилди. 1998 йил 30 апрелда Ўзбекистон Республикасининг Оила кодекси қабул қилинди.

Конституциямиз, Оила кодекси, оила билан боғлиқ 50 га яқин қонун, Президентимизнинг 20 га яқин Фармон, қарор ва фармойишлари, ҳукуматнинг 70 дан ортқ қарор ва фармойишлари қабул қилинди. Юртбошимиз раҳнамолигида юртимизда оила институтини янада мустаҳкамлаш, нуфузини ошириш, ҳуқуқий асосларини барқарорлаштириш бўйича талай ишлар амалга оширилмоқда.

Президентимиз ташаббуси билан 2012 йилнинг "Мустаҳкам оила йили" деб эълон қилиниши азал-азалдан халқимиз учун муқаддас бўлган оилани ҳаётимиз таянчи ва суюнчи, жамиятнинг ҳал қилувчи асосий бўғини, деб эътироф этиш замирида, ҳеч шубҳасиз, жуда катта маъномасиз эътибор. Ҳар бир бо-

Тоғмурод МУРОДОВ,
Қашқадарё вилоят
прокурори ўринбосари

ланинг эртага қандай инсон бўлиб вояга етиши, иқтидорининг шаклланиши, нималарга қизиқиши унинг қандай оилада тарбия топганига ҳам боғлиқ. Шу боис, ота-боболаримиз оилавий тарбияга ағир долзарб ва нозик масала сифатида алоҳида эътибор қаратган.

Президентимизнинг "Мустаҳкам оила йили" Давлат дастури тўғрисида"ги Қарориди бугунги кун талабларини ҳисобга олган ҳолда қончилик ва норматив-ҳуқуқий базани янада такомиллаштириш, ёш оилаларга эътибор ва ғамхўрликни ошириш, уларни ҳуқуқий ва ижтимоий ҳимоя қилишни ташкил этиш, қулай ва шинам уй-жой билан таъминлаш, зарур имтиёз ва афзалликлар яратиш каби қатор имкониятлар белгилаб берилган.

Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, ушбу дастурда белгиланган вазифаларни амалга ошириш мақсадида 1,478,7 миллиард сўм ва 114,0 миллион АҚШ доллари миқдорида маблаг сарфланиши кўзда тутилаётгани ҳам бу борадаги ишлар қўламини нечоғли кенг эканини кўрсатади.

"Мустаҳкам оила йили" Давлат дастурини бажариш мақсадида вилоят миқёсида 162 миллиард 626 миллион 200 минг сўм ажратилган. Жорий йилнинг биринчи чорагида юқорида қайд этилган маблагнинг 27 миллиард 637 миллион 600 минг сўми сарфланган.

Ҳа, эр-хотиннинг бир-бирини ҳурматлаши, оғирини енгил қилиши натижасида ўзаро қадр-қиммат ортади, шунда оила мустаҳкам, фарзандлар тарбияли бўлади. М.Монтен "Ҳаётнинг ўлчови умр узунлигида эмас, сиз ундан қандай фойдалана олишингиздир", деган эди. Оқил ва тарбияли эр-хотин ҳаётнинг ҳар бир дақиқасидан ўз оиласи учун унумли фойдалана олади. Умр азиз, уни пок сақлаш, пок йўлга сарф қилиш эса ҳар биримизнинг бурчимиздир.

Донишмандлар айтганидек, дунё тарихи эзгулик ва ёвузлик ўртасидаги кураш тарихидир. Бунинг энг ёрқин мисоли Иккинчи жаҳон урушидир. Гарчи жанг майдонлари Ўзбекистондан минглаб километр узоқда бўлса-да, тақдир тақозоси билан жуда кўплаб юртдошларимиз урушга отланишган. Ўша суронли йилларда бирон-бир аъсои қўлига қурол олманган ёки фронт ортидаги филокорона меҳнати билан галабага ҳисса қўшмаган оила юртимизда йўқ ҳисоби.

Яхшилар ёди

Бу борада Президентимизнинг қуйидаги сўзларини ёдга олиш жоиз: "Агар уруш арафасида Ўзбекистонда 6,5 миллионга яқин аҳоли яшаган бўлса, шундан 1,5 миллиони урушда бевосита иштирок этган. Ёш гўдак ва болаларни, қариялар ва аёлларни ҳисобга олганда, халқимизнинг 40 фоиздан кўпроғи қўлига қурол олиб, жангу жадалларда қатнашган. Ва бу дахшатли қирғинда қарийб 500 минг юртдошимиз, яъни урушда қатнашганларнинг 30 фоизи ҳалок бўлганини инобатга оладиган бўлсак, эришилган галабанинг қадр-қиммати нечоғли баланд экани, Ўзбекистон халқининг фашизмга қарши курашга қандай катта ҳисса қўшгани яққол намоён бўлади. Бу ҳақиқатни ҳеч ким, ҳеч қачон унутмаслигини истардим".

Ушбу фикрнинг тасдиғи сифатида Юртбошимизнинг ташаббуси билан буён Иккинчи жаҳон урушида фашизм устидан галаба қозонилган кун — 9 май Ўзбекистонда Хотира ва қадрлаш куни сифатида нишонланиб келинмоқда. Пойтахтимизда, барча вилоят, туман, шаҳар марказларида Хотира майдонлари ташкил этилган. Байрамда бугунги дорилмон қунарлар учун қурбон бўлган, фронт ортидаги фидокорона меҳнати билан галаба оиларини яқинлаштирганлар хотираси ёд этилди. Ёнимизда юрган, ҳаммамизни дуо қилувчи қаҳрамонларнинг ҳолидан хабар олинди. Ҳар бир маҳаллада, меҳнат жамоасида, таълим муассасаларида

Махсуд ДАВЛЕТКИЛИЧЕВ,
Қорақалпоғистон Республикаси
прокурорининг катта ёрдамчиси
Нуриддин ОҚНАЗАРОВ,
«Нуқид»

улар билан учрашувлар ўтказилиб, ҳурмат-эҳтиром кўрсатилди.

Яши биланмики, Хотира ва қадрлаш кунида фақат уруш фахрийларини хотирлаш ва қадрлаш билан чекланиб қолинмайди. Бу байрамда, агар ўтиб кетган бўлишса, бизни дунёга келтирган ота-оналаримизни, қўлимизга қалам тутиб саводимизни чиқариб, оққорани танитган муаллимларимизни, иш фаолиятимизда, ҳаётда тўғри йўл кўрсатган устозларимизни ёд этиш, агар ҳаёт бўлсалар ҳурмат-эътиборини жойига қўйиш ҳаммамиз учун қарз фарзидир. Бу авлодлар ўртасидаги ришталарни, ворислик туйғусини мустаҳкамлайди. Қолаверса, бу савоб, Савоб ишни эса Юртбошимиз таъкидлаганидек, ҳар ким, ҳар кун қилиши керак.

Қорақалпоғистон Республикаси прокуратураси органилари ҳам Хотира ва қадрлаш кунини муносиб қаршилади. Фахрийлар ва устозлар учун бир пиёла чой устида давра суҳбати ташкил қилинди. Зеро, Нажен Канназаров, Сейлхон Базарбоев, Жалғас Калилаев, Нурилла Абдуллаев (уруш қатнашчиси), Салават Уразов (мархум), Абдулла Қазақов (мархум), Жиенбой Наримбетов, Максет Холмуродов ва бошқаларнинг ҳаёт йўллари биз учун ибрат мактабидир.

«Сени йўқлар замон келди»

М. МАХМУДОВ,
меҳнат фахрийси

Ватанимиз мустақиллигининг қутлуг 20 йиллигига бағишланган шу номли китоб "Нуроний" жамғармаси Фарғона вилоят бўлими ва Марғилон шаҳар "Нуроний" жамғармаси бўлиними томонидан тайёрланиб, нашр этилди. У 2007 йилда Марғилон шаҳрининг 2000 йиллигига атаб нашр этилган "Сизни йўқлар замон келди" китобининг мантқиқий давомидир.

Журналист Уктаможон Эшонбоев томонидан ёзилган ушбу китобдан Марғилон шаҳрининг асл фарзандлари ҳақидаги очерклар, лавҳалар ва мақолалар ўрин олган. Ҳозирги кунда шаҳарда Иккинчи жаҳон уруши қатнашчилари 41 нафарни ташкил этади. Фронт ортида меҳнат қилган фахрийлар 826 нафар бўлиб, 8 нафари фронтда ҳалок бўлган жангчилар оиласидир. Ушбу китобда Марғилон шаҳрида яшаб, ибратли ҳаёт кечирган инсонлар, мурладан, уруш қаҳрамони Тоҳили Бобоев, жангтоҳларда жармалар ва жасорат кўрсатган мард ўғлонлар Рустамжон Бобобоев, Обиджон Азизов, Абдуллажон Йўлдошев, Юсуфжон Хонкелдиев, Исmoilжон Фозилов, Ҳамиджон Мирзаев, Азизжон Собиров, Фуломжон Камбаров каби ўнлаб жангчиларнинг ҳаёти ва фаолияти ҳақида батафсил сўз юритилди.

Шунингдек, китобда истиқлол туфайли бекиёс эътибор ва ғамхўрлик билан қуршалган, тинч ва осойишта ҳаётга, фаровон турмушга шукроналик билан умргузарилиб қилаётган марғилонлик уруш фахрийларининг ибратли ҳаёт йўллари ҳақида ҳам ҳикоя қилинади. Чунотчи, Холматжонхожи Алиев, Жамолдин ота Жалилов, Жамолдин ота Кенжаев, Зокиржон Гофуров, Алим Ибрагимов, Абдусамат Фуломовлар шулар жумласидандир.

Саксон нафардан зиёд фахрийлар ҳақидаги ушбу китобда шаҳар "Нуроний" жамғармаси бўлинимаси раиси, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими Ҳабибулло Низомитдиновнинг "Истиқлол нуридан баҳраманд бўлиб" ва муаллифнинг "Қалбим қувончи" сарлавҳали мақолалари сўз боши сифатида берилган. Муаллифнинг ижодий изланишлари туфайли вужудга келган ушбу нашр мамлакатимизнинг шонли байрамига соғва бўлди, деб айтиш мумкин.

Масъулиятни унутмайлик

Республика Президентининг 2012 йил 19 январда Вазирлар Маҳкамасининг 2011 йилда Республикани ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш яқунлари ва 2012 йилда иқтисодиётни барқарор ривожлантиришнинг энг устувор вазифаларига бағишланган йилги маълумотларда маърузасида белгилаб берилган вазифалардан келиб чиқиб, Сурхондарё вилоятда 9-синф битирувчилари, шу жумладан, қиз болаларни касб-хўнара коллежлари ва академик лицейларга тўлиқ қамраб олиш, уларни қўбиятларига қараб ўзлари таниган касб-хўнара таълим муассасаларига ўқитиш, эрта турмушга бериш ҳолатларининг олдини олиш борасида муайян ишлар амалга ошириб келинмоқда.

Хусусан, вилоят прокуратурасининг ташаббуси билан воёга етмаганларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилишга масъул бўлган 11 та давлат органлари ва жамоат ташкилотлари билан ҳамкорликда 2012 йил 25 февраль кунин бу борадаги вазифаларнинг бажарилишини таъминлаш борасида чора-тадбирлар дастури ишлаб чиқилди ҳамда вилоят ҳокимлиги ва прокуратураси томонидан тасдиқланиб, ижрога қаратилди.

2010-2011 ўқув йилида вилоятдаги умумтаълим мактабларининг 9-синфини битирган 50428 нафар ўқувчидан 26486 нафарини қизлар ташкил этиб, уларнинг 1966 нафари академик лицейларга, 24072 нафа-

ри касб-хўнара коллежларига, 365 нафари эса 10-синфга жалб қилинган.

Аммо афсуски, никоҳ ёшига етмаган ёки табибий кўриқдан ўтмаган ва ФХДЭ органлари томонидан қонуний никоҳлари қайд этилмаган қизларни шаръий никоҳдан ўтказиш ҳолатлари гоҳида бўлса ҳам учраб турибди. Бундай ҳолатларнинг олдини олиш бўйича ўтказилган назорат тадбирларида 350 нафар диний идора ходимлари ва бошқа фуқаролар қонунбузилишига йўл қўймастик ҳақида огоҳлантирилди.

Туман (шаҳар) прокуратуралари томонидан ҳокимликлар, воёга етмаганлар ишлари бўйича комиссиялар, хотин-

қизлар кўмиталари, ички ишлар, ФХДЭ, соғлиқни сақлаш, халқ таълими бўлимлари, академик лицейлар ва касб-хўнара коллежлари, "Қамолот" ёшлар ижтимоий ҳаракати туман-шаҳар кенгашлари, маҳалла фаоллари, диний маърифий ишлар бўйича маслаҳатчилар ва диний идора ходимлари билан ҳамкорликда жойларда мазкур масалада бир қатор тарғибот тадбирлари амалга оширилди.

Хусусан, вилоятдаги 851 та умумтаълим мактаблари, 5 та академик лицей ва касб-хўнара коллежларида ота-оналар, таълим муассасаси ходимлари иштирокида учрашувлар ўтказилиб, қонун талаблари тушунтирилди.

Бундан ташқари, вилоят ҳокимлиги ҳузуридаги воёга етмаганлар ишлари бўйича комиссия ва "Қамолот" ёшлар ижтимоий ҳаракати вилоят кенгаши билан ҳамкорликда "Никоҳ ҳақида нима биласиз?" номли никоҳланувчи ёшлар учун ҳуқуқий маслаҳатлар жамланган буклет тайёрланиб, умумтаълим мактаблари, академик лицей ва касб-хўнара коллежлари, қишлоқ ва маҳалла фуқаролар йиғинлари, диний идора, соғлиқни сақлаш хо-

димлари орасида 4 минг нусхада тарқатилди.

Шунингдек, "Ҳам жисмонан, ҳам маънан, ҳам ақлан оила қуришга тайёр ёшларгина бахтли бўлади!", "Ўзбекистон Республикасидаги 12 йиллик мажбурий таълим тизими фаровон келажак пойдеворидир!" ва "Табибий кўриқдан ўтган никоҳланувчи оиладагина соғлом фарзанд дунёга келади!" номли баннерлар тайёрланиб, вилоятнинг 70 дан ортиқ таълим, соғлиқни сақлаш, ФХДЭ органлари бинолари олдида ҳамда аҳоли гавжум ҳудудларда жойлаштирилди.

Воёга етмаган қизларни шаръий никоҳ асосида эрта турмушга беришнинг салбий оқибатларини ёритиш мақсадида Жарқўрғон туман маданият бўлими ходимлари томонидан "Турмуш қўрбони" номли спектакль саҳналаштирилиб, вилоятдаги "Ишонч" телевидениеси томонидан тасвирга олинди ва намойиш этилди. Ҳозирда ушбу спектакль вилоятнинг барча ҳудудларида ёшлар, ота-оналар ва таълим муассасалари ходимлари билан учрашувларда намойиш этилмоқда.

Вилоят прокуратурасининг

Алишер ҚОРАЕВ,
Сурхондарё вилоят прокурорининг
катта ёрдамчиси

ташаббуси остида "Ишонч" телеканали билан ҳамкорликда қиз болаларни эрта турмушга беришнинг салбий оқибатлари мавзусига бағишланган қисқа метражлик ролик тайёрланиб, вилоятдаги барча телетармоқлар орқали мунтазам равишда намойиш этиш йўлга қўйилди.

Бундан ташқари, вилоят ҳокимлиги ҳузуридаги воёга етмаганлар ишлари бўйича комиссия раиси ва вилоят прокурори томонидан 2012 йил 16 март кунини қўша кўрсатма имзоланиб, унда туман (шаҳар) ҳокимлари, хотин-қизлар кўмиталари, васийлик ва ҳимойлик органлари, академик лицей ва касб-хўнара коллежлари, умумтаълим мактаблари, қишлоқ ва маҳалла фуқаролар йиғинлари, ички ишлар, соғлиқни сақлаш, ФХДЭ бўлимлари, диний идораларга, никоҳ ёшига етмаган қизларни эрта турмушга бериш ҳолатларининг олдини олиш бўйича огоҳлантирувчи тизими яратилиб, амалиётга татбиқ этилди.

Долзарб вазифалар

Мамлакатимизда валюта соҳасидаги жиноятчиликка қарши курашиш долзарб вазифалардан бири саналади. Чунки валюта билан боғлиқ жиноятлар содир этилиши натижа-сида давлатнинг иқтисодиёт соҳасидаги молиявий манфаатларига зарар етказилади. Бундан ташқари, давлат бюджетига келиб тушиши лозим бўлган чет эл валютаси яшириб қолиниши натижа-сида мамлакатда қарор топган иқтисодий тизим издан чиқадди, яъни мамлакатда чет эл валютаси танқислиги вужудга келади. Бу тўғрисидаги жиноятлар Ўзбекистон имлаий сўми қадрсизланишига сабаб бўлади, инфляция жараёнининг кескинлашуви ҳамма мамлакатнинг халқаро миқёсидаги иқтисодий нуфузи камситилишига шарт-шароит яратадди.

Валюта билан боғлиқ жиноятчи содир этган шахсда қатъи микдорда ноқонуний даромад тўпланиши мумкин, бу ўз навбатида "хуфийна иқтисодиёт"нинг вужудга келишига олиб келиб, улар томонидан бошқа жиноий қилмишлар содир этилишига шарт-шароит яратадди. Масалан, солиқ ва бошқа тўловларни тўлашдан буйин товлаш (Ўз.Р.ЖКнинг 184-моддаси), савдо ёки хизмат кўрсатиш қоидаларини бузиш (ЖКнинг 189-моддаси), ҳокимият ёки мансаб ваколатини суистемёл қилиш (ЖКнинг 205-моддаси), жиноий фаолиятдан олдин даромадларни ошқорлаштириш (ЖКнинг 243-моддаси) шулар жумласидандир.

Юқорида кўрсатиб ўтилганларнинг барчаси ўз навбатида, иқтисодиёт асосларига путур етказувчи валюта билан боғлиқ жиноятларга қарши курашишнинг ижтимоий зарурат эканлигидан далолат беради. Ўз навбатида, валюта соҳасидаги муносабатларни жиноятчилик аталмиш салбий иллатдан муҳофиза қилиш мамлакат иқтисодий қудратини юксалтиришга хизмат қилади ҳамда ушбу соҳада барқарорлик қарор топишини таъминлайди.

Бу борада СВОЖДЛҚК Департаментининг Бухоро вилоят бошқарма-си томонидан 2011 йил ва жорий йил-

нинг ўтган даври мобайнида хоржий валютанинг ноқонуний муомалада бўлиши ва уларни айирбошлаш билан боғлиқ тадбирлар натижа-сида 35 та ҳуқуқбузарлик аниқланиб, барчаси бўйича жиноят ишлари қўзғатилди. Жумладан, валюта маблағларини давлат ҳисобидан яшириб қолиш ва уларни ўз манфаати йўлида ишлатиш ҳолатларининг олдини олиш юзасида бошқарманинг Бухоро шаҳар, Олот, Қорақўл туман бўлими ходимлари томонидан олиб борилган тадбирлар ижобий натижа берди. Хусусан, Қорақўл туманида фаолият қўрсатувчи, муқаддам Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг 177-моддаси (валюта қимматликларини қонунга хилоф равишда олиш ёки ўтказиш) билан жавобгарликка тортилган, хусусий тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланувчи фуқаро Б.Қизлархон 2009-2011 йиллар давомида 41 млн. 611,3 минг сўмлик кирим хужжатлари бўлмаган махсулотларни қўшни давлатларга экспорт қилган. Валюта тушумини яшириш мақсадида қасддан банкларда валюта ҳисоб-рақами очмасдан, бунинг эвазига олиб келинган 30 минг 800 АҚШ долларини банкка топширмаганлиги ҳамда импорт қилнган 109 млн. 342,5 минг сўмлик ноозик-овқат махсулотлари савдосидан тушган 305 минг сўмлик нақд пулларни банкка топширмаганлиги учун у жиноий жавобгарликка тортилди.

Олот туманида тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланувчи фуқаро Х.Набижон 7 минг 391 АҚШ долларини, Бухоро шаҳрида фаолият қўрсатувчи "Озода Озод" қўшма корхонаси мансабдор шахслари 70785,11 АҚШ долларини яширганилиги учун жиноий жавобгарлик масаласи ҳал қилиниб, яширилган маблағлар қайтарилган. Шунингдек, валюта маблағларини ноқонуний муомалага киритиш ҳолатларини аниқлаш юзасидан фуқароларнинг мувожаатлари асосида олиб борилган тадбирлар жараёнида

бошқарманинг Бухоро шаҳар, Бухоро, Вобкент, Гиждувон, Ромитан, Жондор, Пешку, Шофиркон туман бўлимлари томонидан самарали натижаларга эришилди. Ноқонуний муомалага киритилган 228 млн. 800 минг Россия рубли, 89 минг 410 АҚШ доллари, 1 минг 570 евро ва 74,1 млн. Ўзбекистон сўми олиб қўйилиб, давлат фойдасига мусодара қилинди. Жумладан, Бухоро шаҳрида яшовчи М.Ботир қонунга хилоф равишда 6 минг 300 АҚШ долларини фуқаро О.Абдурасулга 17 млн. 577 минг сўмга сотаётганлиги аниқланган.

Ромитан туманида фаолият қўрсатувчи хусусий тадбиркор Н.Ғолибов эса 2008-2011 йиллар давомида 50 минг АҚШ долларини номаълум шахслардан қонунга хилоф равишда сотиб олиб, пул ўтказмалари орқали Россияга жўнатиб, унинг эвазига 171 млн. 101,1 минг сўмлик ёғоч махсулотларни импорт қилган. Ушбу махсулотларни сотишдан тушган 130 млн. 113,3 минг сўл пулларни НКМдан ўтказмадан ҳолда, банкка топширмаган. Улар ўз қилмишларига яраша жиноий жавобгарликка тортилди.

Бундан ташқари, бошқарма ходимлари томонидан валюта соҳасида яширин ҳеҳлар фаолияти фош этиш юзасида МХХ ходимлари билан ҳамкорликда 2012 йил 28 март кунини ўтказилган тадбирда Шофиркон туманида яшовчи фуқаролар Қ. Анвар ва В.Лазизлар ўз уйларида қонунга хилоф равишда соф қўйма олтин тайёрлаш ва сотиш фаолияти билан шуғулланиб, бунинг орқасидан ноқонуний даромад олиб, турли мол-мулкларни сотиб олганликлари аниқланди. Тадбир давомида 110 млн. 011,6 минг сўмлик валюта қимматликлари, нақд пуллар ва товар-моддий бойликлар ашёвий далил сифатида олиб қўйилди. Ҳозирда мазкур ҳолат юзасидан тергов ҳаракатлари олиб борилмоқда.

Юқоридагилардан келиб чиқиб, валюта соҳасидаги жиноятларнинг олдини олиш ва уни вужудга келтирувчи шарт-шароитларни бартафат этиш мақсадида профилактик чора-тадбирларни қўйиштириш, банклар ва валюта алмаштириш шохобчаларининг валютани сотиш, сотиб олиш, алмаштириш ва бошқа валюта операцияларини амалга ошириш бўйича фаолиятини назоратга олиш, бу борада тезкор-қидирув фаолиятини янада такомиллаштириш, маҳалларда мазкур жиноятчиликнинг олдини олиш бўйича тегишли чора-тадбирларни қўриш зарур бўлади.

Валютафурушлар ушланди

Жаноб ШАНИЯЗОВ,
СВОЖДЛҚК Департаментининг
Қорақалпоғистон Республикаси бошқармаси
бошлиги вазифасини бажарувчи

Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси ҳузуридаги Солиқ, валютага оид жиноятларга ва жиноий даромадларни легаллаштиришга қарши курашиш департаментининг Қорақалпоғистон Республикаси бошқармаси томонидан чет эл валютаси қимматликларини ноқонуний муомалага киритиш ҳолатларини аниқлаш ва олдини олиш борасида бир қатор тадбирлар амалга ошириб келинмоқда.

Жумладан, бу борада 2011 йилда 54 та ҳуқуқбузарлик ҳолатлари аниқланиб, 18 та жиноят ва 36 та маъмурий ишлар қўзғатилди. Ўтказилган тезкор тадбирлар натижа-сида ҳуқуқбузарлардан 31198 АҚШ доллари, 193 530 Россия рубли, 2 090 400 Қозғистон тенгеси ва 81,7 минг Ўзбекистон сўми ашёвий далил сифатида олиб қўйилди.

Хусусан, Департаментнинг Қорақалпоғистон Республикаси бошқармаси ва ҳуқуқни муҳофиза қилувчи бошқа идоралар билан ҳамкорликда ўтказилган тадбирда фуқаро Қ.Сабиоров А.Мухановга 200 АҚШ долларини 476 минг сўмга сотган вақтда ушланди. Маълум бўлишича, ушбу валюта қимматликлари фуқаро П.Эсимбетовга тегишли экан. Унинг хонаси қўздан кеңирилганда сотиш мақсадида тайёрлаб қўйилган 5877 АҚШ доллари, 9450 Россия рубли, 1 444 200 Қозғистон тенгеси ва 42 млн. ўзбек сўми топилиб, ашёвий далил сифатида олиб қўйилган.

Худди шундай ўтказилган яна бир тезкор тадбир натижа-сида Нукус марказий дехқон бозори ҳудудида, Нукус шаҳрида яшовчи фуқаро Бахит Утемуратов қонунга хилоф равишда 4050 АҚШ доллари, 1 305 000 Қозғистон тенгеси ва 12 минг Россия рублини сотиш мақсадида олиб юрганлиги аниқланиб, ундан мазкур маблағлар ашёвий далил сифатида олиб қўйилган.

Юқорида қайд этилган ҳар иккала ҳолат юзасидан Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг тегишли моддалари билан жиноят ишлари қўзғатилди.

Аффект ҳолатида содир этиладиган жиноятлар уларни либераллаштириш масалалари

Ислохотларни эволюцион йўл билан, босқичма-босқич амалга ошириш тамойилнинг миллий давлатчилигимиз тараққиёти моделининг тамойилларидан бири сифатида танлангани бежиз эмас. Демак, тараққиёт бир-бири билан боғлиқ, бирин-кетин амалга ошириладиган ислохот ва янгиланишлар занжирисан иборат. Бу жиҳатдан 2010 йил 12 ноябрь демократик тараққиётимизнинг янги босқичига асос солинган, ислохотлар сиёсатининг янги палласи бошланган санага айланади. Шу кунги Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунийлик палатаси ва Сенатининг қўшма мажлисида Ўзбекистон Президентини Исмоил Каримов "Мамлакатимизда демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепцияси"ни ҳалқимизга тақдим этди.

Концепция, аввало, Ўзбекистонда янгиланишлар сиёсати изчил давом эттириладиганини, иқкинчидан, инсон, унинг манфаат-эҳтиёжлари бу ислохотларнинг ўзгариши ташкил этаётгани ва ниҳоят, тадрижий тараққиётимизнинг навбатдаги босқичи бошланганини аниқлатади. Бу жиҳатдан, мамлакатимизда демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш масаласининг кун тартибига қўйилганлиги бунунинг заруратиدير.

Унда таъкидланганидек, "Шуни алоҳида қайд этиш лозимки, жиноий-ҳуқуқий соҳадаги сиёсатни такомиллаштиришда жиноят ва жиноят-процессуал қонунчилигини янада либераллаштириш ва инсонпарварлик тамойилларига мувофиқлаштириш энг муҳим йўналишга айланади". Ушбу фикрлар тасдиғини сўнгги йилларда мамлакатимизда қамоқ жазосининг қўлланилиши жараёнидан ҳам кўриш мумкин. Хусусан, 2009 йилда қамоққа олинган ва судланганларнинг 68 фоизига озодликдан маҳрум қилиш билан боғлиқ бўлмаган жазо тайинланган. Ушбу даврда прокуратура органлари томонидан дастлабки тергов давомида айбдорлардан 276,7 млрд. сўм зарар ёки умумий аниқланган зарарнинг 86 фоизининг ундирилиши таъминланган.

Жиноий жазоларни либераллаштириш борасидаги бундай чоралар натижасида Ўзбекистонда ҳозирги кунда қамоқдагилар сони жаҳон миқёсида энг паст кўрсаткичи, яъни ҳар 100 миң нафар аҳолига 166 кишини ташкил қилади. Қиёслаш учун айтиш мумкин, Россияда бу кўрсаткичи 611 кишини, АҚШда 738 кишини ташкил этади. Мамлакатимизда сўнгги ўн йилда озодликдан маҳрум қилиш жойларида сақланаётган маҳбуслар сони икки барбардан кўпроқ камайганининг ўзи ҳам бу соҳада олиб борилаётган ислохотларимизнинг қандай ижобий натижалар бераётганидан далолатдир.

Жиноят кодекси махсус қисмининг биринчи бўлими

шахсга қарши қаратилган жиноятларга бағишланган экан, унда назарда тутилган енгиллаштирувчи ҳолатларда шахс ҳаёти ёки унинг соғлиғига қарши қаратилган жиноятлар ҳам ўзининг ижтимоий хавфлиги ҳамда амалиётда суд-тергов органлари томонидан таъбиқ этилиши жараёни билан ҳам ажралиб туради. Шундай жиноятлардан бири кучли руҳий ҳаяжонланиш ҳолатида қасддан одам ўлдириш ёки қасддан баданга оғир ёки ўртача оғир шикаст етказиш жиноятидир.

Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексига аффект (кучли руҳий ҳаяжонланиш) ҳолатида содир этиладиган жиноятлар икки таркибда назарда тутилган бўлиб, булар Жиноят кодекси 98-моддаси (кучли руҳий ҳаяжонланиш ҳолатида қасддан одам ўлдириш) ва 106-моддаси (кучли руҳий ҳаяжонланиш ҳолатида қасддан оғир ёки ўртача оғир шикаст етказиш)да назарда тутилган ижтимоий хавфли қилмишлардир.

Амалдаги Жиноят кодекси 98-, 106-моддалари диспозицияларида "аффект" тушунчаси учрамайди, фақатгина "тўсатдан юз берган кучли руҳий ҳаяжонланиш ҳолати" тушунчаси мавжуд. Илмий адабиётларда мазкур тушунчалар синоним сифатида таъкидланса-да, аслида улар ўртасидаги ўзаро тафовут ва умумий белгиларни психологик нуқтаи назардан ҳам, жиноят-ҳуқуқий жиҳатлардан ҳам кўришимиз мумкин.

ЖҚда назарда тутилган тўсатдан юз берган кучли руҳий ҳаяжонланиш ҳолати тушунчаси кодексининг 98-, 106-моддаларида назарда тутилган жиноятларни тўлиқ тушуниш ва таҳлил қилишга, уни баҳолашга имкон бермайди. Шу боис, илмий адабиётларда аффект институти билан боғлиқ илмий мунозаралар авж олаётганлиги ҳам табиийдир.

Шуни унутмаслик лозимки, ЖҚнинг тегишли моддаларида кучли руҳий ҳаяжонланиш (аффект) ҳолатини вужудга келтирувчи омиллар санаб ўтилганлиги мазкур тушунчага таъриф берилганлигини аниқламайди. Бундан ташқари, агар кучли руҳий ҳаяжонланиш ҳолатини «аффект» тушунчаси билан синоним деб эътироф этадиган бўлсак, айрим мунозарали фикрлар ҳам вужудга келиши мумкин. Хусусан, «аффект» тушунчасини этимологик жиҳатдан талқин қилдиган бўлсак, у латинча "кучли руҳий ҳаяжонланиш", "эҳтирос" деган маъноларни аниқлатади. Жиноят-ҳуқуқий маънода бу тарзда талқин қилиб чеклана олмаймиз, шу сабабли «аффект» тушунчасининг психологик нуқтаи назардан таҳлил имкони мавжуд эмас, чунки, психология фанида аффект ҳолати алоҳида мустақил руҳий ҳолат сифатида ўрганилмайди.

Терговчи ёки судья кучли руҳий ҳаяжонланиш ҳолатида содир этилган, деб квалификация қилиш мумкин бўлган ҳар бир ҳолатда суд-психологик экспертизасини ўтказиши мумкин. Одатда терговчи ёки

судья суд-психологик экспертизаси тайинлаш вақтида экспертига "айбланувчи (судланувчи) ижтимоий хавфли қилмишнинг содир этиш вақтида кучли руҳий ҳаяжонланиш ҳолатида бўлганими?" деган саволни қўяди. Бу саволга одатда жавоб бериш вақтида экспертлар аффект ҳолатида содир этилганлиги хусусида аниқлик киритмайди, аксинча аффектнинг турларидан бири саналган физиологик, кумулятив ва бошқа аффектнинг белгилари таҳлилга эътибор қаратади.

Бундан ташқари, психология фанида "аффект" тушунчаси мустақил ҳодисани ифодаловчи бир бутун тушунча сифатида таҳлил қилинмайди, у одатда "физиологик" ёки "кумулятив" каби тушунчалар билан биргаликда ишлатилади. Шу сабабли ҳам "аффект" тушунчасини кучли руҳий ҳаяжонланиш сифатида талқин қилиш мумкин эмас, аффект кучли руҳий ҳаяжонланиш ҳолатига нисбатан кенгроқ тушунчадир. Бу эса олимлар ўртасида турли мунозараларга сабаб бўлмақда. Аффект бу — психология таалуқли бўлган тушунча бўлса-да, лекин узоқ вақтдан буён жиноят қонунчилигида инсонни ижтимоий хавфли қилмиш содир этишининг алоҳида ҳолати сифатида қўлланилиб келинмоқда. М.Х.Рустамбеовнинг фикрича, аффект деб, ўта кучли, тез пайдо бўладиган ва кучли, қисқа вақт ичда давом этадиган руҳий ҳолатга айтади.

Шундан келиб чиқиб айтиш мумкинки, кучли руҳий ҳаяжонланиш ҳолатини аниқлашда, энг аввало, жиноят қонунчида мазкур ҳолатни белгилловчи мезонларни инобатга олиш лозим. Шундай белги сифатида жиноят қонунчида жабрланувчи томонидан қилинган ғайриқонуний зўрлик ёки оғир ҳақорат, шунингдек унинг бошқа ғайриқонуний ҳаракатлари туфайли тўсатдан юз берган кучли руҳий ҳаяжонланиш ҳолати мустаҳкамланган.

ЖҚнинг 98-, 106-моддалари мазмунидан кўриниб турибдики, кучли руҳий ҳаяжонланиш ҳолатининг пайдо бўлиш шиддати ва кучи каби белгилар аффектнинг бошқа эмоционал ҳолатлардан ажратилишига хизмат қилади. Мазкур фикрга келишимизга қонун чиқарувчи томонидан жиноят қонунчилигида "тўсатдан юз берган"лик белгиси ўрнатилганлиги олиб келди. Бу ерда қонун чиқарувчи "тўсатдан юз берган"лик белгисига алоҳида урғу берган ҳолда, уни жиноят объектив томонининг зарурий белгиси сифатида мустаҳкамлайди. Ушбу белгининг мавжуд бўлмаслиги, ижтимоий хавфли қилмишнинг ЖҚ 98-, 106-моддалари билан квалификация қилиниши рад этади. Лекин, ЖҚнинг таҳлил қилинаётган моддаларида кучли руҳий ҳаяжонланиш ҳолатининг бошқа белгилари ва ўзига хос хусусиятлари ҳақида ҳеч қандай норма мавжуд эмас.

Шу боис ҳам кучли руҳий ҳаяжонланиш ҳолатига нафақат аффектнинг турли шакллари, балки жабрланувчи томо-

нидан қилинган ғайриқонуний зўрлик ёки оғир ҳақорат, шунингдек, унинг бошқа ғайриқонуний ҳаракатлари туфайли тўсатдан юз берган бошқа эмоционал ҳолатларни ҳам кириштириш мумкин. Чунки, аффект турларига кирмайдиган бошқа эмоционал ҳолатларнинг пайдо бўлиши ҳам қонунда ўрнатилган "тўсатдан юз берган"лик белгиси билан боғлиқ бўлиши мумкин.

Жиноят қонунчида терговчи, прокурор ва судья томонидан жиноят ишида аниқланган ҳар бир алоҳида ҳолатлардан келиб чиққан ҳолда эмоциянинг ҳақиқий кучини ҳамда характери ни ўлчашга хизмат қилиши мумкин бўлган миқдорий кўрсаткичлар баён қилинмаган. Бу эса, ўз навбатида терговчи, прокурор ва судьяга бу каби жиноят ишларида айбдорнинг эмоционал ҳолатларини ички ишончга асосланган ҳолда баҳолашга олиб келади. Аммо бу ҳар доим ҳам тўғри бўлиб чиқмаслиги мумкин. Бизнингча, бундай ҳолатларга йўл қўймаслик, жиноятларни нотўғри квалификациялаш ва ўз навбатида жазо тайинлашда адолат принципларини тўла амалга оширишни таъминлаш мақсадига қонун чиқарувчи кучли руҳий ҳаяжонланиш ҳолатини аниқ миқдорий ва сифат кўрсаткичларини белгилловчи нормаларни ўрнатиши мақсадга мувофиқ.

"Кучли руҳий ҳаяжонланиш ҳолати" ва "аффект" тушунчалари ўзаро умумий ҳамдаҳудасусий тарзда бир-бирига боғланганлигини инобатга олсак, Н.А. Подольнийнинг "кучли руҳий ҳаяжонланиш аффект тушунчасининг аниқ бир шаклидир", деган фикрини қўллаб-қувватлаймиз.

Аффектлашган реакциялар ўз беришининг ўзига хос жиҳатлари унинг психологик турларини бир босқичдан бошқа босқичга ўтишидаги изчиллигидега намён бўлади. Бу ўз навбатида, физиологик аффект ҳолати шиддат билан вужудга келиши ва уни руҳий ҳамда жисмоний кескин юмшаши жараёнида кўпроқ акс этади.

Кумулятив аффект эса вужудга келишидаги ўзига хослиги билан ажралиб туради, бунда "сўнгги томчи" кўзгатувчи вазият ҳам уни кўзгатиши ва кескин равишда совиш ҳолати юз бериши мумкин. Психология фанида аффект ўзида доимий равишда қайд этиладиган эмоционал ҳолатдан ташқари, жиноят содир этиш вақтида айбдорнинг иродавий эркинлигини сезиларли даражада чекловчи, лекин аффектнинг хусусиятларини ўзида ифодаламайдиган бошқа бир ўзига хос шакллари ҳам ажратиб кўрсатади. Бу каби ҳолатда содир этилган ижтимоий хавфли қилмишлар суд-психологик ва комплекс психолог-психиатрик экспертизаларда "инсон ҳулқ-атвори ва онгига сезиларли даражада таъсир кўрсатувчи эмоциял ҳолат" сифатида квалификация қилинади.

Шундай ҳолатга баҳо берар экан, О.Д.Ситковская, "аффект жиноят-ҳуқуқий тушунчасини фақатгина эмоционал ҳолатни вужудга келтирган жабрланув-

Улугбек МАМАДЖАНОВ,
Бosh прокуратуранинг
ОУК етаци мухассиси

чига нисбатан боғлаб қўйилиши аффектнинг вужудга келишига учинчи шахс сабаб бўлган ҳолатини инобатга олган ҳолда терговчи ва суднинг жавобгарлигининг индивидуаллаштириш имкониятини чеклашига олиб келади", дейди.

Жиноят содир этиш вақтидаги айбдорнинг эмоционал ҳолатини баҳолашда суд ва тергов органлари асосан икки ҳолатга эътиборни қаратади:

— суд ва тергов жараёнида аниқланган жиноят содир этиш вақтидаги айбдор ҳаракатларининг ташқи белгиларига. Масалан, ташқи кўриниши, ҳаракатлаш жараёни, сўзлашиш ва мимикасининг ўзига хослиги ва бошқалар;

— айбдорнинг ўз кўрсатувларида хабар бериши мумкин бўлган субъектив ҳис-туйғусини бошидан ўтказиш жараёни. Бу туйғуларни айбдор одатда турли шаклардаги сўзлар орқали ифодалашга ҳаракат қилади. Масалан, "бўлган воқеани сал-пал эслайман", "худди туш каби содир бўлди", "менда худди нимадир портлагандек бўлди" ва ҳоказо.

Кучли руҳий ҳаяжонланиш ҳолатини ўрнатиш ёки "тўсатдан вужудга келиш" белгисини аниқлашда терговчи ёки суд томонидан ўзларининг ҳуқуқий билими ва тажрибасидан келиб чиққан ҳолда ёндашиш талаб қилинади. Чунки, қонун чиқарувчи ЖҚ нормасида кучли руҳий ҳаяжонланиш ҳолатини аниқлаш ёки ўрнатишга қаратилган аниқ норма ёки талабларни белгиллаб бермаган.

Аффект ҳолатидаги жиноятлар вужудга келган кўрқув ва нафрат, жабрланувчининг ноқонуний ҳаракатлари таъсири остида айбдор томонидан ўз манфаатларини ҳимоя қилиш мақсадига содир этилган бўлса-да, барбир ижтимоий хавфли ва ҳуқуққа хилоф бўлиб қолаверади. Аффектнинг кўрқув шаклида содир этилган жиноятлар ҳар доим ҳимоявий характери билан ажралиб туради.

Юқоридаги масалаларни яқунлар эканмиз, шуни айтиш мумкинки, ЖҚ 98-, 106-моддалари таърихи ва диспозиция тузулиши қонунни таъбиқ қилиш амалиёти талабларига жавоб бермайди. Шу сабабли, "аффект" тушунчасини мазмунини янада кенгроқ ва аниқроқ баён қилиш, унинг қонунни таъбиқ қилиш амалиётига тўла киришиб кетишини таъминлашга қаратилган норма тузулишини кайта кўриб чиқиш мақсадга мувофиқ.

"Аффект" тушунчасида инсон руҳий ва иродавий ҳолатига жиддий таъсир кўрсатувчи эмоционал ҳолат сифатида унинг таъсир кучини аниқ белгиллаб қўйилишдан қўзланган мақсад, аввало, қонун нормаси пухталлигини таъминлайди ва судьялар томонидан мазкур тоифадаги жиноятларни квалификация қилишда ягона ёндашувга таянишига асос бўлади.

Демократик жамиятнинг муҳим белгиси

Ўзбекистонда демократик ҳуқуқий давлат барпо этиш ва кучли фуқаролик жамиятини шакллантириш йўлида кенг ислохотлар босқичма-босқич амалга оширилмоқда. Фуқароларнинг ҳуқуқий, сиёсий маданияти юксалиб, жамиятимизда демократик қадриятлар тобора қарор топиб бормоқда.

Амалга оширилаётган ислохотларнинг ўзига хос жиҳати шундаки, у инсон ҳуқуқ ва эркинлигини, қонуний манфаатларини ҳимоя қилишга қаратилган умумэтироф этилган халқаро принцип ва талаблар асосида қабул қилинган Конституцияга мувофиқ давлат бошқарувини демократлаштиришнинг мураккаб йўлини босқичма-босқич ўтишидир. Бундай жамиятнинг энг муҳим белгиларидан бири сайлов ҳуқуқи эркинлигининг таъминлишидир. Хар бир шахсини сайлаш ва сайланиш ҳуқуқини кафолатлаш, халқнинг сайлов орқали ҳокимияти органлари фаолиятига баҳо бериши учун имкон яратиш фуқароларнинг давлат ва жамият бошқарувидagi иштирокининг асосий шаклидир. Шу сабабли эркин сайлов мамлакат барқарор тараққиётининг ўта муҳим, ҳал қилувчи омилidir.

Бу борада мустақиллик йилларида юртимизда салмоқли ишлар амалга оширилди. Соҳага оид қатор қонунлар қабул қилинди. Миллий сайлов тизимига умумэтироф этилган халқаро принциплар татбиқ этилди. Жумладан, вакилик органларига сайловлар кўппартиявийлик асосида ўтказилиши таъминланди. Депутатликка номзодларнинг давлат ҳокимияти ижро органлари томонидан кўрсатилиши амалиёти бекор қилинганлиги демократик ўзгаришлар борасидаги принципиал қадам бўлди. Энг ривожланган демократик давлатлар таърибасида ҳам камданкам учрайдиган ҳол — сайлов жараёнини тайёрлаш ва уни ўтказиш билан боғлиқ бўлган мутлақ ваколатлар Марказий сайлов комиссиясига берилди. Сайлов кампанияси жараёнига ҳокимият тузилмалари, жамоат бирлашмалари томонидан аралашуви қонунга хилоф ҳаракат сифатида тақиқланди. Сайловнинг бирон-бир иштирокчиси учун қандайдир алоҳида имтиёз берилмаслиги белгилаб қўйилди.

Сайлов жараёни янада либераллаштирилди. Сайловда иштирок этадиган сиёсий партияларнинг рўйхатдан ўтиши учун ўрнатилган мuddат 6 ойдан 4 ойга қисқартирилди, лозим бўлган сайловчилар имзосининг миқдори аввалги 50 мингдан 40 мингга камайтирилди. Сайлов комиссиялари фаолиятида ошқоралиқни таъминлаш қонун талаби сифатида муҳрланди. Мисол учун, сайловга тайёрланиш ва уни ўтказишнинг барча босқичларида, сайлов кунини сайлов участкаларида ва овозларни санаб чиқишда депутатликка номзодлар кўрсатган сиёсий партиялардан биттадан кузатувчи, оммавий ахборот воситалари вакиллари, хорижий кузатувчилар қатнашиш ҳуқуқига эга бўлди.

Маълумки, аяқинда Олий Мажлис Сенатининг саккизинчи ялпи мажлиси кун тартибига биринчи ва асосий масала сифатида "Давлат ҳокимияти вакилик органлари ва Ўзбекистон Республикаси Президентининг навбатдаги сайлови тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Конституциявий Қонуни киритилди. Бу Конституциявий қонун Ўзбекистон Республикаси Президентини томонидан қонунчилик ташаббуси ҳуқуқи асосида ишлаб чиқилган бўлиб, у айнан ушбу йўналишда олиб бораётган ислохотлар ва мамлакатимизда демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепциясида белгилаб берилган давлат ва жамият қурилиши соҳасидаги демократик ўзгаришларнинг узвий давоми ҳисобланади.

Қонуннинг асосий мақсади Олий Мажлис, Ўзбекистон Республикаси Президенти, маҳаллий давлат ҳокимиятининг вакиллик органлари ва навбатдаги сайловни сайлов тўғрисидаги қонун ҳужжатлари, сайловчиларнинг хоши-иродасига тўла мувофиқ ҳолда ҳамда халқаро ҳуқуқнинг умумэтироф

этилган принциплари ва нормаларини ҳисобга олган ҳолда тайёрлаш ва ўтказиш вақтида Конституциянинг принциплари ва талабларига сўзсиз риоя этилишини таъминлашни кўзлайди.

Қонун тўртта моддadan иборат. Унинг биринчи моддасида Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Қонунчилик палатасига ва Қорақалпоғистон Республикаси Жўроқ Кенгеси, вилоятлар, туманлар, шаҳарлар давлат ҳокимияти вакиллик органлари ва навбатдаги сайловларни Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 117-моддасида белгилаб қўйилган мuddатда, яъни 2014 йил декабр ойининг учинчи ўн кунлигининг биринчи яқшанба кунини ўтказиш назарда тутилди. Лекин 2014 йилда Ўзбекистон Республикаси Президентини сайлови ҳамда Олий Мажлис, шунингдек, халқ депутатлари вилоят, туман ва шаҳар Кенгашилари сайлов мuddатлари бир пайтга тўғри келмоқда.

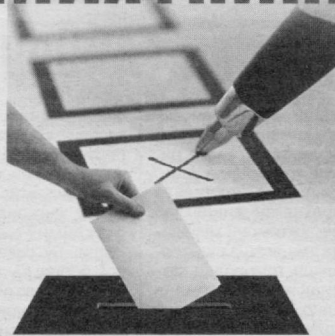
Қонуннинг иккинчи моддасида Ўзбекистон Республикаси Президентининг навбатдаги сайловини 2015 йилнинг биринчи ярмида — Ўзбекистон Республикаси Марказий сайлов комиссияси Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасига сайлов якунларини чиқарган кундан бошлаб 90 кун ўтгач, биринчи яқшанба кунини "Ўзбекистон Республикаси Президентини сайлови тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига тўла мувофиқ ҳолда ўтказиш назарда тутилган.

Қонуннинг учинчи моддасида 2002 йил 4 апрелда қабул қилинган "Референдум якунлари ҳамда давлат ҳокимияти ташкил этилишининг асосий принциплари тўғрисида"ги Қонун 3-моддаси иккинчи қисмининг амалдаги таҳририда "Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови ҳамда давлат ҳокимияти вакиллик органлари ва сайлов мuddатлари бир пайтга тўғри келиб қолган тақдирда, давлат ҳокимияти вакиллик органларининг ваколат мuddати бир йилга узайтирилади" деб белгиланган. Шу сабаб қонуннинг 3-моддаси иккинчи қисми чиқариб ташланди.

Конституциямизнинг 89-моддасига мувофиқ, Ўзбекистон Республикаси Президенти давлат бошлиғидир ва давлат ҳокимияти органларини келишилган ҳолда фаолият юритишнинг ҳамда ҳамкорлигини таъминлайди. Мазмунан қонун сайлов жараёнида сиёсий партиялар фаол иштирок этиши учун зарур бўлган шароитларни яратиш ва сўнгги йилларда мамлакатимиз сиёсий ҳаётида, қонунчиликда рўй берган ўзгаришларнинг акс эттиришга қаратилган. Шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Президентини сайлашда парламент ва сиёсий партияларнинг фаол иштирок этиши ва етакчи рол ўйнашини таъминлаш талаб қилинади. Конституцияга мувофиқ, Президентликка номзодлар сиёсий партиялар томонидан илгари сурилди. Шу маънода айтганда, Қонунчилик палатасига, ўз навбатида, Сенатга бўлиб ўтадиган қонунчилик ташаббуси сайловларидан олдин ўтказилиши мантиқан тўғри бўлади.

Шуни ҳам эътиборга олиш керакки, Олий Мажлис ва Президент сайловлари узоқ мuddат оралиғида ўтказилмаслиги керак. Бу билан ушбу мuddат давомида ҳокимиятнинг қонунчилик ва вакилик органлари ҳамда Президент сайловларини мамлакатда кечаётган ягона сиёсий жараёнлар доирасида ўтказишга шароит яратилади.

Қонунга биноан, Ўзбекистон Республикаси Президенти ва давлат ҳокимияти вакиллик органлари сайлов мuddатлари бир пайтга тўғри келиб қолган тақдирда Президент сайловининг вакиллик органлари сайловлар бўлиб ўтгандан кейин ўтказилиши қуйидаги

иккита муҳим жиҳатга эга:

Авалло, Президент сайловлари учун янгидан шаклланган парламентдаги сиёсий кучлар, яъни сиёсий фракциялар муҳим омил ҳисобланади. Зеро, сайловчилар сиёсий партиялар ва уларнинг парламентдаги фракциялари фаолиятига баҳо бергангина ёки парламент сайловларида жамиятни ривожлантириш бўйича ўз муқобил дастури билан янги сиёсий партия шаклланган давлат сўнггина Президент сайловида номзод кўрсатиш истиқболлари аниқ бўлади.

Бу сиёсий партиялар учун ниҳоятда муҳим бўлиб, партия ўз номзодини илгари суриш, реал имкониятларини тўғри баҳолаш ҳамда ўз сайловолди платформасининг парламент сайловларида одамларни қизиқтирган ҳамда парламент сайлови натижаларига таъсир кўрсатган жиҳатларига эътиборни қучайтириши талаб қилинади. Шунингдек, Президент сайлови кампаниясини ўтказиш пайтида сиёсий барқарорликни таъминлашга ҳам хизмат қилади.

Энг асосийси, қонун Ўзбекистон Республикаси Конституциясига ва қонунчилик техникаси қоидаларига мос бўлиб, у қуйидаги омилларга кўра тўғри ва ўз вақтида қабул қилиниди: Биринчидан, қонун Юртбошимизнинг тақлифи демократик жамиятлардаги умумэтироф этилган сайлов амалиёти ва сайлов ҳуқуқи соҳасидаги халқаро нормаларга тўла мосдир.

Иккинчидан, Президентимиз томонидан тайёрланган ҳамда Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси томонидан қабул қилинган бу Конституциявий қонун ҳокимият бўлишининг демократик принциплари билан уйғун ҳолда давлат ҳокимияти органларини шакллантириш қоидаларини тартибга солиди. Негаки, уларга кўра, аввал ҳокимиятнинг вакиллик органлари шакллантирилади. Чунки ушбу органлар кейинчалик юқори давлат лавозимларига номзодлар кўрсатишда фаол иштирок этишади.

Учинчидан, мазкур қонун сиёсий партиялар учун Президент сайлови кампаниясига тайёргарлик қуриш ва унда иштирок этишга қулай шарт-шароитлар ва имкониятларни яратади. Зеро, сиёсий партиялар жойларда халқ депутатлари маҳаллий Кенгашиларидаги депутатлар корпуси вакилларидан иборат сайловолди штабини тузиш имкониятига эга бўлишади.

Тўртинчидан, Конституциявий қонун барча даражадаги вакиллик органлари ва Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловлари бўйича сайлов кампаниясини ўтказиш қоидалари ва мuddатини тартибга солуви Конституция ва қонунлар нормаларини аниқлаштириб, уларнинг турли хил қўлланиши бўйича ёндашувларни бартараф қилади.

Бешинчидан, давлатимиз сайлов тизими ҳуқуқий асосларини янада такомиллаштириш, уни халқаро сайлов ҳуқуқининг умумэтироф этилган нормалари, стандартлари ва тамойиллари билан уйғунлаштириди. Шу билан бир қаторда, миллий сайлов тизимига замонавий парламентаризмнинг айрим процедураларини татбиқ этишга имконият яратилади.

Шунингдек, мазкур қонун сиёсий партияларга ҳам кенг имконият яратиб беради. Шу боис сиёсий партиялар ҳокимият учун кураш олиб бораётган

Азаматхон ЭРГАШЕВ, СВОЖДЛҚК Департаментининг Жиззах вилоят бошқармаси навбатчи қисм инспектори

да Конституция ва қонунларига тўлиқ риоя этган ҳолда, ўзаро соғлом рақобат ва гоълар кураши асосида ўз муносабатларини шакллантириши аини мuddаодир.

Мамлакатимиз Конституциясига асосан президентликка номзодлар сиёсий партиялар томонидан кўрсатилади. Парламент сайловлари эса аҳоли ўртасида қайси сиёсий партия энг кўп қўллаб-қувватланаётганини аниқлаб беради. Демак, Президент сайловларида парламент ва уни шакллантиришда иштирок этган сиёсий партиялар асосий рол ўйнаши лозим. Шунинг учун, мантиқан Олий Мажлис Қонунчилик палатаси ва Сенатга бўлиб ўтадиган сайловлар Президент сайловларидан олдин бўлиши зарур. Бундай ёндашув деярли барча ривожланган демократик давлатлар амалиётига хосдир. Шу билан бирга, қонун сайлов жараёнини рўёбга чикариш, ҳокимиятнинг вакилик ва ижро этувчи тармоқларини шакллантиришда сиёсий партиялар фаол иштирок этиши учун қулай ташкилий ва ҳуқуқий асосларни яратишга хизмат қилади.

Хозирда давлат ҳокимияти ва бошқарувини янада демократлаштириш, давлат ҳокимиятининг учта субъекти: Президент — давлат бошлиғи, қонунчилик ва ижро ҳокимияти ўртасида ваколатларнинг тўғри тақсимланиши, мамлакатни модернизация қилиш ва янгилаш, ижтимоий-иқтисодий ислохотларни амалга оширишда сиёсий партияларнинг рол ва таъсирини қучайтиришга қаратилган қонунчилик асослари яратилган. Хусусан, Ўзбекистон Республикаси Конституцияси 98-моддасига киритилган тузатишларга биноан Ўзбекистон Республикаси Бош вазири номзоди Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасига сайловларда энг кўп депутатлик ўрнини олган сиёсий партия ёки тенг миқдордаги депутатлик ўринларини қўлга киритган бир неча сиёсий партиялар томонидан тақлиф этилади. Мазкур тузатиш давлатимиз демократик тараққиётининг ва очик фуқаролик жамиятини барпо этишнинг янги босқичини бошлаб бериб, мамлакатимиз ижтимоий-иқтисодий ҳаётида тарихий воқеа бўлди. Зеро, мазкур конституциявий норма ҳуқуқматни шакллантиришнинг янги тартибин жорий қилиб, сиёсий партияларнинг жамият ҳаётидаги рол ва масъулиятини қучайтирди.

Мазкур қонун ҳокимиятнинг маҳаллий вакиллик органлари ва сайловларга сайловларни ўтказиш ва ташкил этишда ниҳоятда муҳим аҳамиятга эгадир. Зеро, 84 нафар сенатор айнан халқ депутатлари маҳаллий Кенгашилари депутатлари орасидан яширин овоз бериш орқали сайланади.

Хуллас, Юртбошимизнинг парламентга "Давлат ҳокимияти вакиллик органлари ва Ўзбекистон Республикаси Президентининг навбатдаги сайлови тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Конституциявий Қонуни киритиш ҳақидаги қонунчилик ташаббуси жамият ҳаётида ва мамлакатимизни демократик янгилаш жараёнида сиёсий партияларнинг рол ва аҳамиятини қучайтиради. Бу ташаббус бутун кўппартиявий тизимни янги босқичга олиб чиқишга хизмат қилади. Бунда, табиийки, сайлов жараёнларини амалга ошириш, шунингдек, сиёсий партияларнинг вакилик ва ижро ҳокимияти тармоқларида фаол иштирок этиши учун мақбул ташкилий ва ҳуқуқий шароитлар яратилади.

Урса эти қотар...

Қадимги юнон файласуфи Сукротдан сўрашибди:

— Сиз катталарга эмас, кўпроқ ёшларга эътибор қиласиз, бунинг сабаби нима?

Сукрот шундай жавоб қилибди:

— Ёшлар бамисоли ниҳолга ўхшайдилар. Қандай эгсанг, шундай эгилдилар. Менинг ваъз-насихатларимни ҳам тошга муҳр ўйгандек қалбларига жойлаштириб оладилар. Бунинг аҳамияти эса гоят каттадир. Шунинг учун мен кўпроқ ёшларга эътибор қаратаман.

Сукрот бироз ўйга толғач, яна тилга кирибди:

— Болаларни одоб, тарбияга ўргатиш уриб-сўкиш билан бўлмайди. Яхши иш қилса, уни мактанг, мукофотланг. Бордию бузуқ иш ундан чиққудек бўлса, асло кўпчилик ичиде ўсал қилманг. Холи жойда ундан хафалигингизни айтинг, айбини тушунтиригил, қилган ишининг нечоғли оғир эканини мянса-ча сингдиринг.

Бола ота-онадан намуна олади. Асло болалар олдиде жанжаллашманг. Бир-бирингизга аҳуллигингиз доимо болани руҳлангитиб турсин. Шундагина у ёмон ишларга асло журбат этмайди. Қолаверса, айб иш қилса, калтаклавериб ҳам ярамайди. Урса эти қотар, сўкса бети, деганларидек, болани самимийлик ила тушунтириш орқали тарбиялаган маъқул.

Ҳа, бола тарбияси гоят нозик, эътиборталаб масала. Одатда, оиладаги тарбия ҳақида гап кетганда, кўпроқ қизлар масаласида тўхталиб ўрганиб қолганмиз. Уларнинг қийинчиликлари, юриш-туришлари, ўзларини тутишларини назорат қилаверамиз. "Уни қийма, қиз болага монанд эмас!", "Бундай юрма, қизларга ярашмайди!" ва ҳоказо.

Аммо... Ўғил болалар-чи? Улар ўз-ўзидан катта бўлиб кетавердиларми? Болалигидаги эрқалиқлари, шўхлиқларининг барини, албатта, яхшиликка йўямиз. Ўсмирлик даврига ўтган эса, баъзан қамга ёки серзарда, гапингизни тўғри қабул қилишга ўзида куч топа олмайдиган бўлиб қолишини кўп кузатганмиз. Кўпинча бу ҳолатга лоқайдлик билан қараймиз: "Вақти келган, ўтиб кетади!" Бизнинг наздимизда, бу чиндан ҳам барчада ўчрайди, "Ўтиб кетадиган" маълум давр. Бир қарашда шундай. Бироқ ўнга муносабатимизни одатдагидек тутишимиз тўғрими? Асло йўқ!

Балогат ёшдаги бола ортиқча гап-сўзларни кўтаролмай, салга қизишиб кетди, дейлик. Бир қарашда, у чиндан ҳам ноҳақ эди. Катталар ёнида ўзини босолмади, ҳурмат сақлай олмади. Отасидан "Ўтириш" учун пул сўраб, рад жавобини олган ўсмир зарда аралаш отасига гап қайтарди. "Ўртоқларим олдиде тилимни қисмоқчимисиз? Ота бўлиб пул сўраганимда беролмайсизми?" деди қўзига тик қараб. Жаҳли чиққан ота кўпчиликнинг ичиде уни қаттиқ уришди. "Бойвачча бўлиб қолган бўлсанг ҳам, пулни орқа-кечига қараб ишлат. Мен ердан сўпуриб олаётганим йўқ, шу ёшдангиз сенларга "Ўтириш"ни ким қўйибди, тирранча!" деди ваҳоят билан. Бу ўсмирга қаттиқ алам қилди. Жонига қасд қилишга қарор қилди. Хайриятки, яқинлари вақтида ниятидан хабар топиб, тасодифан фожанинг олди олинди.

Бу воқеани эшитганлар "Арзиманг гапдан ачқиланиб, ўз жонига қасд қилган аҳмоқ бола!" дейишлари тайин. Аслида ҳам шундай, ҳеч нима инсон умри олдиде устун эмас. Бироқ, масаланинг иккинчи то-

мони ҳам борки, бундан кўз юмиб бўлмайди.

Биз ҳаётнинг паст-баландини кўрдик. Аччиқ-чучуки кўтара оламиз. Аммо ўсмир бола эндигина бу нарсаларга тушуниб бормоқда, яъни ўтиш даврида. Ҳам жисмонан, ҳам маънан ўзгаришларни бошидан кечираётгандир ҳозир. Биз — ота-оналар буни тўғри тушуноғимиз, болаларимизга бу даврда руҳан кўмакчи бўлмоғимиз шарт. Юқоридеги ҳолатда бола ноҳақ. Аммо отани ҳам ҳақ деб бўлмайди. Сабаби, ўғлига ўнинг вазифаси, аввало ўқиш, билим олиш, бу каби тадбирларга вақт йўқотиш келажакнинг йўқотиш билан баробар эканини вази-минлик билан, унинг кўнглига ботмайдиган қилиб, ҳаётий мисоллар билан тушунтириши ҳам мумкин эди-ку! Бола аввалгига қайсарлик қилиб туриб олар, бироқ отаси эринмай тушунча беравергач, бола ҳам унга қўлоқ соладиган, бўлар-бўлмасга ҳархаша қилавермайдиган бўлади. Юқориде Сукротнинг фикрини бежизга тилга олмадик. Айрим кезларда биз — ота-оналар болаларга ақин бўлишдан, улар билан диллашишдан чўчийдиган, уларга панд-насихат қилишдан кўра зуғум билан ўз тасвиримизда ушлаб туришга уринадиган бўлиб қолмадикми? Бунинг оқибатида, "бети" ва "эти" қотан фарзандларимиз бирни айтсак, мингчи қайтарар даражада бетта-чоплар бўлиб бормаётганими?

— Ўғлимга кечқурун кўнча чикмаслигини ҳарчанд тайинласам ҳам, овқатини еяр-емас киши билмас кетиб қолаяпти, — дея ҳасрат қилиб қолди танишларимдан бири. — Бу кетишда нима бўлади, билмадим. Иш-қилиб, ёмон болаларга қўшилиб қолмаса бўлгани...

— Отасига айтинг, ўғли билан яхшиликча гаплашиб олсин. Ахир, эркак кишининг салоба-ти бўлади. Болалар отасидан сал ҳайиқиб туради, — дедим.

Танишим эса ҳафсаласизлик билан қўл силтади:

— Отаси ҳар кун уришади, ўғлим қулоғига олмайдди. Уриб ҳам уддалай олмаямиз. Қайси кун ичкилик ҳам ичган шекилли, бир аҳвол кириб келса денг... Отаси кўрса, тўполоқ чикмасин, деб унга айтмай, яқиниҳа жойига ётқизиб чиқдим. Эртаси кун ҳўл гавронда роса жон ерига туширсам, мени масҳара қилиб қулади, ярамас... Ҳа, майли... Қиз бола эмас-ку, номига доғ тушмасин, деб қойинсам. Эси кирса, йўлини топиб олар...

Унга нима дейишни билмай қолдим. Шу тоба кўнглимдан кечаётган гапларни айтсам, дили орғиши аниқ, Тўғри тушунамайди. Аммо эътиборсизлиги боис ўз фарзандининг ҳар ёқасида турганини сезмаётгани ҳам ойдаи қўриниб тургани учун кўнглим гашланди. Яна шу ҳақда гап очилиб қолганида, аста тушунтирган бўлдим:

— Опа, ўргатаяпти, деманг-у...

Ўғил бола ҳам, қиз бола ҳам бирдек фарзанд. Улар ортидан раҳмат эшитиш қаёқда-ю, лаянат олиш қаёқда? Афтидан, ўғлингизни бўлар-бўлмасга уришавериб, гап ўқмас қилиб қўйган кўринасизлар. Бирор хатога йўл қўйса, калтак билан

Нилуфар НИЁЗОВА,
«Ниҳуқ»

эмас, ўз маслаҳатингиз билан йўл кўрсатганингизда, бугун болақча ундан нолиб юрмасдингиз. Ҳали ҳам кеч эмас, ширинсўзлик билан уни бу йўлдан қайтаринг.

Танишимнинг ранги ўзгарди:

— Сиз ҳам ўғлимнинг ўқитувчисига ўхшаб айбни менга кўйсиз-а?! Уни ўзим туққан бўлсам, ёмонликни раво кўрар-мидим. "Ундоқ қилма, бундоқ қил" деб уришганим уришган. Кейин... дадасининг жаҳли ёмон, бола айб қилса, аямай жазолайди. Хотиржам бўлинг, агар бирор "ишқал" чиқарса, дадаси чунонам савалайдики, қайтиб бу ишни қилмайди...

Кўнглимдан "Кошки калтаклаш билан иш битса", деган ўй кечди-ю, тилимни тишладим. Танишимга шу тоба буну тушунтириш душвор эди. Айниқса, уяли телефонни орқали ўғлига кўнжироқ қилганча уни "ширин" гаплар билан "сийлай" бошлагач, жим қолдим.

Ҳеч фурсат ўтмай танишим ИИБга югуриб қолди. Ўғли оина-оғайнилари билан тунда бу йўловчини калтаклаб, пули ва телефонини олиб қўйишибди. Қўлга киритган пулларига ичкилик олиб ичишибди. Ҳўш, "қаттиққўл" ота калтаклаш орқали болани тарбиялай олди-ми? Она-чи? Ўғлига маслаҳат ўйи бўлиш ўрнига, тарбиясига лоқайдлик ила қараб, уни ўзи рутубат сари етакламадимми?

Болалигимдаги бир манзара ҳеч кўз ўнгимдан кетмайди. Қўшни маҳаллада кўп фарзанд оила бор эди. Ота жуда бадхўл, фарзандларига шу қадар кўп иш буорардики, уддалай олмаса, тутиб олиб калтаклагани кўймасди. Бу ҳам етмагандек, уларни айвон устунига арқонда боғлаб, шими тасмаси билан тушириб қоларди. Онаси ўртага тушса, у ҳам калтакдан бенасиб қолмасди.

Ажабки, бу оиладаги етти ўғлингиз ҳеч бири ўқимайди. Айтарли мактабга бориб-бормаган болалар ўқишга қизиқади-дейсизми?! Ҳали вояга етар-етмас каттаси қўшни тумандаги қариндошиникига қочиб кетди. Эшитишимча, чўнтаккесар гуруҳга қўшилиб қилиб, қамалиб кетган эмиш. Кейингиси эса мактабни тугатмасиданқоқ Тошкентга ишлагани кетиб юборди.

Бир неча йил аввал ўғилларда бири отанинг зуғумига чидай олмай, уни итариб юборди. Мувозанатини сақлай олмаган ота эса боши билан цементга йиқилди... Қўйинг-чи, бу оила соҳиблари на орзу-ҳавас билан ўғил уйлади, на келини қўлидан чой ичди. Бири оиласи билан ажрашган аёлнинг қўлида яшаб қолди. Яна бири кўчадан тайин-туйини йўқ қизни тўйсиз, ниҳосиз етаклаб келиб яшайверди... Бу ҳам "уркалтак" билан болани тарбиялаб бўлмаслигига бир мисол, аслида.

Шуларни ўйлар эканман, доно халқимизнинг "Ҳаёт ўзи мактаб" деган пурмаъно гапича эслайвераман. Агар мулоҳаза билан ён-атрофни кузатсак, нима тўғрию, нима эргилигини бўлиб олиш қийин эмас. Бироқ буну ҳадеганда англайвермаймиз.

Айниқса, бола тарбияси борасида ибрат, мисол бўлгудек ҳолатлар кўп. Ҳар қадамда дуч келамиз уларга. Кошки ундан ўзимизга хулосалар ясай олсак! Кейин аттанг билан бош чангаллаб қолмасмиди, нима дейсиз?

Юртимизда таълим соҳасини ислоҳ қилиш жараёнида юксак билимли ва интеллектуал ривожланган авлодни тарбиялаш бўйича кенг қўламаи ишлар амалга ошириляпти. Маънавий ва жисмоний етук ёшларни тарбиялаш бугуннинг энг муҳим вазифаларидан бирига айлиниб улғурди.

Таълимга эътибор келажакка пойдевор вазифасини ўтайди

Дўстбек СУЛАЙМОНОВ,
«Ниҳуқ»

Бундан 15 йил муқаддам қабул қилинган "Қадрлар тайёрлаш миллий дастури" деб ном олган таълим соҳасини ислоҳ қилиш дастури жорий этилгани бу борадаги ишларни янги босқичга олиб чиқди, десак янглишмаймиз.

Маълумки, мамлакатимизда 9+3 схемаси бўйича 12 йиллик умумий бепул таълим тизимининг жорий этилиши энг муҳим ишлардан бўлди. Бунда умумтаълим мактабидеги 9 йиллик ўқишдан сўнг ўқувчилар кейинги 3 йил давомида ихтисослаштирилган касб-хўнар коллежлари ва академик лицейларда таҳсил олади. Уларнинг ҳар бири меҳнат бозориде талаб қилинадиган 2-3 та мутахассислик бўйича касб-хўнарларни эгаллайди. Бу ўқувчиларга ихтисодийнинг энг истиқболли ва қўламаи кенгайиб бораётган соҳаларида касб-хўнар кўникмаларига эга бўлиш имконини беради.

Самарқанд вилоятида ҳам мактаб битирувчиларини таълимнинг кейинги босқичига тўлиқ қамраб олиш бўйича кенг қўламаи ишлар олиб борилмоқда.

— Вилоятимизда мавжуд 1227 та умумтаълим мактабларида бугунги кунда 67 211 нафар 9-синф битирувчилари мавжуд, — дейди Самарқанд вилоят прокурори ёрдамчиси Шерзод Махамдиев. — Уларни тўлиқ таълимнинг кейинги босқичига жалб қилиш чоралари кўрилмоқда. Хусусан, январь ойида барча умумтаълим мактабларининг 9-синф битирувчилари учун "Илм ол, хўнар ўрган, Ватанинг кутар сени" мавзусида тарбиявий соатлар ўтказилди. Мазкур тадбирларда ўрта махсус касб-хўнар таълими муассасалари вакиллари иштирок этишиб, ўзларида тайёрланадиган касблар тўғрисида маълумотлар беришди. Вилоят прокуратураси органлари, вояга етмаганлар бўйича вилоят комиссияси мутасадди идоралар билан ҳамкорликда жамоатчиликни кенг жалб қилган ҳолда битирувчиларни таълимнинг кейинги босқичига тўлиқ қамраб олиш, ўқувчиларни замонавий касб-хўнарга ўргатиш йўналишида барча таълим муассасаларида учрашувлар, давра суҳбатлари, ўқув-амалий машғулотлар, очик эшиқлар куну ва ота-оналар йиғилишлари ўтказилди. Бунда ота-оналар ва ўқувчиларга зарур маълумотлар тўлиқ тақдим этилди.

— Ўқувчиларни улзусиз таълимнинг кейинги босқичига қамраб олиш ишларига ўқув йили аввалиданқоқ киришганмиз, — дейди Самарқанд вилоят халқ таълими бошқармаси бошлиғи Азамат Умаров. — Шу мақсадда 9-синф ўқувчилари ўртасида "Ўқишни қаерда давом эттирамиз?" мавзусида уч марта сўровнома ўтказилди. Сўнгги сўров натижаларига кўра, 5 мингга ақин ўқувчи академик лицейларда, 60 мингдан ортиқ ўқувчи касб-хўнар коллежларида ўқиш истагини билдиришди. Битирувчиларнинг хошиларини инобатга олиб, вилоят ўрта махсус касб-хўнар таълими бошқармаси билан ҳамкорликда академик лицей ва коллежларда яратилаётган шарт-шароитлар, улардаги ўқиш тизими ҳамда ўргатиладиган касб йўналишлари бўйича ўқувчиларга тушунтириш ишларини олиб бориш мақсадида 16 соатлик ўқув-амалий машғулотлар жорий этилди. Ўз навбатида, ота-оналар йиғилишлари ҳам ташкил этилиб, уларда битирувчиларнинг яқинлари фарзандлари танлаган касблар ҳақида маълумотлар билан таништирилди. Шунингдек, мактабларда ўқувчиларни касбга йўналтириш комиссиялари томонидан "Мен орзу қилган касб" мавзусида иншоолар танлови, "Фарзандим касби унинг келажиги" мавзусида ота-оналар йиғилиши, битирувчиларга таълим йўналишлари бўйича тавсияномалар беришга бағишланган ўқув-семинарлар, хотин-қизлар кўмиталари, саломатлик марказлари билан ҳамкорликда "Киз боланинг касби — унинг бахти" мавзусида давра суҳбатлари мунтазам ташкил этилиб келинмоқда. Коллежларда ўтказилаётган "Касблар фестивали", "Очик эшиқлар куну" тадбирларида ҳам ўқувчиларнинг доимий иштироки таъминланмоқда. Шунингдек, бугунги кунда вилоятдаги 9-синф битирувчиларининг ҳўжатлари йўлға жилдлари академик лицей ва коллежларга топшириш учун тайёр ҳолга келтирилди. Улар коллежлар ва лицейларда қабул комиссияси иш бошлаши билан етказиб берилади.

Президентимизнинг 2009 йил 13 июлдаги "Олис аҳоли пунктларидаги 9-синф битирувчиларини таълимнинг кейинги босқичига қамраб олиш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Қарори билан 2009-2010 ўқув йилида 40 та мактабда 10-синфлар вақтинча сақланиб қолди. 2010-2011 йилда 23 та мактабда, 2011-2012 ўқув йилида эса 16 та мактабда 10-синфлар сақланиб қолди. 2012-2013 ўқув йилида тўлиқ мажбурий таълимга ўтиш учун қўйидаги ишлар амалга оширилмоқда. Вилоятимизнинг узок аҳоли пунктларида 2 та янги касб-хўнар коллежлари қуриляпти. Яна 2 та касб-хўнар коллежи филиаллари, 5 та мавжуд касб-хўнар коллежлари учун ўқувчилар турар жойлари қурилмоқда. Жумладан, Каттакўрғон туманининг Бурган қишлоғида 360 ўринли қишлоқ ҳўжаллиги ва хизмат кўрсатиш касб-хўнар коллежи қурилиши бошланди. Иштихон туманининг Зарбанд қишлоғида ҳам 360 ўринли коллеж қурилмоқда. Шу тумандаги Бахан қишлоғида янги қурилиш ҳисобидан 180 ўринли Иштихон ихтисодий ва тадбиркорлик коллежсининг филиали қурилиши бошланди. Қўшработ туманидаги хизмат кўрсатиш ва сёрвис касб-хўнар коллежи ётқонхонаси қуриляпти. Бу каби ишлар Ургут, Пайариқ ва Нурубод туманларида ҳам амалга ошириляпти.

Қисқаси, вилоятда амалга оширилаётган таълим тизимидаги ислохотлар ёшларимизнинг нурафшон келажакни белгилаб беради. Бу каби хайрли ишлар ҳали давом этади.

«Ишончли вакил»нинг кирдикорлари

Юсуф Хайруллаев муқаддам бир неча бор судланган бўлишига қарамай, хатоларида тегишли ҳуқуқни қиқартирмади. Фиррибгарликни алақачон ўзига "касб" қилиб олган бу шоввоз, 2009 йилнинг 11 июнь куни "Баҳо-Асл-Барака" масъулияти чекланган жамият раҳбари Бахтиёр Баҳодировга "Пахта Санаят Уюшмаси"да ишлайдиган таниши орқали оли-сотди ишлари бўйича шартнома тузиб беришни ваъда қилади-да, фуқаролик паспорти билан 800 минг сўм ва ўзининг "меҳнат" ҳақи учун яна 200 минг сўм пул олади.

Орадан икки-уч ой ўтиб, Юсуф Б.Баҳодировнинг паспортини Улуғбек Мамажоновдан олган қарзи эвазига гаровга бериб юборди. Кўп ўтмай Қарши шаҳрига йўл олган Юсуф "Геолог" меҳмонхонасига жойлашади-да, уч-тўрт кундан кейин Бахтиёр Баҳодировни чақиради. У келганда ўзини худди МЧЖнинг фойдаси учун елиб-юғурётгандек

кўрсатиб, Бахтиёрга сир бой бермайди. Имкон қадар ўзини чаққон ва ишбилармон қилиб кўрсатиб, Б.Баҳодировдан яна 9 миллион сўм олишга муваффақ бўлади. Сўнгра МЧЖнинг ҳужжатлари ва муқридан фойдаланиб, 3 млн. 800 минг сўмлик омухта ем олади-да, эски таниши Улуғбек Мамажоновга қарзи эвазига бериб юборди.

Бундан ташқари, Ю.Хайруллаев

лаев МЧЖнинг 931 минг сўмлик 4 700 кг. омухта еми, шунингдек, Б.Баҳодировнинг автомашинасини таъмирлаш баҳонасида машинага тегишли ҳужжатларни ҳам олади ва машинани 2,5 млн. сўмга сотиб юборди. Бировнинг мол-мулкни талон-торож қилиш йўли билан ортирилган даромадни эса ўзининг эҳтиёжларига сарфлайди.

Афсуски, МЧЖга тегишли барча ҳужжатларни иш юришти учун Ю.Хайруллаевга ишончнома орқали расмийлаштириб берган Б.Баҳодиров ўзининг макр-ҳийла қурбонига айланганини билмасди. Оқибатда эса Ю.Хайруллаев "Самарқанддонмахсулотлари" АЖДан аввал 2 млн. 789 минг сўмлик 14 150 кг., икки кундан сўнг 3 млн. 952 минг

сўмлик 8250 кг., уч кундан сўнг эса яна 1 млн. 156 минг сўмлик омухта емдан тушган маблагни ўзлаштириб юборди.

Нафси ҳақалак отган Ю.Хайруллаев "ўлжа"си Б.Баҳодировдан эски баҳоналарни рўқач қилиб, яна 1 млн. 800 минг сўм талаб қилади. Бахтиёр Юсуфнинг ҳар гал турли найранглар билан пул сўраб келишларидан шубҳалана бошлайди. Хатто, дўқ оҳангида "пул сўраб келишингни охири борми, ишлар битай деб қолдимми?" деб сўраганида ҳам ундан тузукроқ жавоб ололмади. Ниҳоят, сабр қосаси тўлиб, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларга мурожаат қилишга мажбур бўлади.

Текширув ва суриштирувлар натижасидан сўнг Юсуф Хайруллаевнинг кирдикорлари

Зарифа МАВЛОНОВА,
Юнусобод туман прокурори
ердамчиси
Гули ҲОЖИБОЕВА,
«Huquq»

фош этилди. Судда у қилмишларига икдор бўлмаса-да, келтирилган далиллар асосида жиноятлари ўз исботини топди. Одил суд ўз ҳукмини эълон қилди. Юсуф Хайруллаев Жиноят кодексининг бир қанча моддаларига биноан айбдор деб топилди, унга 6 йил озодликдан маҳрум қилиш жазоси тайинланди.

Бировнинг ҳақиқа ҳиёнат қилиш, энг оғир гуноҳлиги ҳамда жиноят эканлигини унутти қўйган кимсалар эртаимкечи ўз қилмиши учун жазо олиши муқаррар.

Фиррибгар

Энди 33 ёшга кирган Фазлиддин Даминовнинг "ҳўнар"лари олаида ҳойнаҳой Алларқўса ҳам ип эшолмай, хиёлат чеккан бўларди. Бебуралнигга тоқат қилолмаган хотини ҳам ажрашиб, кетиб қолган.

Алишер БАХРОНОВ,
Бухоро туман прокуратураси терговчиси
Мехринисо ХУСАИНОВА,
журналист

Бухоро туманидаги "Иссиқ сув" дам олиш маскани довругини юртимизда эшитмаган тоғилмаса керак. Фазлиддин ҳам "Иссиқ сув"нинг дарганини эшитганди. Маскан жойлашган қишлоқда яшовчи танишини эслади-ю, баҳонада уни қидириб келган бўлди. Таниши қамалиб кетганини эшитгач, кўчада сандирақлаб юрди. Чўнтагида пули йўқ, кун шомга яқинлашган. Узоқ ўйламай дам олиш масканига кирди-да, дўч келган ҳамширага даволанмоқчи эканлигини билдириди. Ундан тўловини тўлаб, даволаниш мумкинлигини эшитгач, бош шифокор ҳузурига йўл олди.

— Божам сизларда даволанганди. Тузалиб кетибди, роса мақтайди. Шунга келгандим. Белим оғрийди, сурункали протатитим ҳам бор.

— Ҳали ёш бўлсангиз, бу дардга эрта чалинбсиз-да. Майли, сизни албатта даволаймиз, — бош шифокор унинг кўнглини кўтарган бўлди. — Қанча муддатга даволанмоқчисиз? Нархларимиздан хабарингиз бўлса керак?

— Ажазон, даволаш курси неча кун бўлса, шунча ётаман. Тўловидан хабарим бор. Биз аслида эр-хотин ётмоқчи эдик. Сизларда баъзан жой етишмаслигини эшитганман. Шунинг учун хабар олай, жой брон қилай, деб хотинни қолдириб келувдим.

— Майли, аёлингиз ҳам келсинлар, ҳозирча жойимиз бор.

— Унда уйга кўнгирик қиламан, хотин етиб келсин. Харажатларни ҳам хотин келгандан кейин бериўла тўласан, дегандим.

— Биз мижозингиз истагига қараймиз. Бош шифокор ҳамширани чақириб Фазлиддинни люкс хонага жойлаштиришга топшириқ берди.

Самарқанддан келиб даволанаётган Б.Бобёр билан бир хонага тушган Фазлиддин у билан тез чиқиб кетди. Икки кун барча муолажаларни олди. Кун охирида шифокорлар даволаниш учун пул тўлашини талаб қилиб, акс ҳолда фуқаролик паспортини гаров тариқасида олиб кўйишларини айтишди.

— Хотиним бугун-эрта келади. Тўламай қаёққа борардим, — Фазлиддин шундай деб уларни "тинчитган" бўлди.

Аслида унинг ёнида ҳеч қандай ҳужжати йўқ эди. "Демак, ипни узий керак". Бу ердан куруқ қўл билан кетишни ўзига "ап кўрмай" хонасига кирди. Бобёрлов ухлаб ётарди. Атрофга алаңлаб, ҳамхонасининг стол устида ётган қўл телефонини кўрди-ю, олиб чўнтагига урди ва кўчага йўл олди.

Тасодифни қаранг, шу пайт такси машинаси тўхтаб, йўловчисини туширди. Фазлиддин фурсатни бой бермай, унга яқинлашди.

— Братан", Сурхондарёга — Деновга бориб, қайтиб келиш керак. Роза қиламан.

Таксичи йигит бундай мижозларни кўп учратгани учун гапни қисқа қилди.

— Бошқа ҳеч кимни олмаймизми?
— Йўқ, жой "зайинт" қилдим, хотинимни олиб келишим керак.
— 300 бўлади.
— Гап йўқ, фақат пулни уйдан олиб бераман...

Тунги соат иккиларда Деновга кириб келишди.

— Акбаржон, дўстим, хотин йўл-йўлақай у-бу олинг, деганди. Хаёл билан бўлди... Ҳў-ў, ана у муолишда сақланг. Уртадаги дарвоза биздан, — деди Фазлиддин бир уйга ишора қилиб, — Телефонингиздан кўнгирик қилиб олай, ўзимники ишламаяпти. Компанияни алмаштираман-да, энди.

— Пули тугаганди, мен ҳам тўлашга улгурмагандим.

Фазлиддин қўлидаги телефоннинг сим картасини чиқариб, машинада қолдирди-да, тор кўчага кириб кетди. Унинг хатти-ҳаракатидан нимагадир шубҳаланган ҳайдовчи ортидан эргашди, аммо йўқотиб қўйди. Фазлиддин тор йўлак катта кўчага олиб чиқилиши билгани учун қочиб қолганди. Ҳайдовчи алданганини англаган пайтда, Фазлиддин Термиз шаҳрига йўл олганди...

Фазлиддин машинада қолдирган сим карта дам олиш масканидаги ҳамхонасининг телефонига тегишли бўлиб, у шу йўл билан қилмишини чалқаштирмоқчи эди. 280 минг сўмлик телефонни эса автобекатда учратган танишига 80 минг сўмга сотиб, пулини ишлайтиб юборди.

Унинг фиррибгарлигидан хабар топган дам олиш масканидагилар ҳамда ҳайдовчи ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларга хабар беришгач, кўп ўтмай Фазлиддин Даминов қўлга олинди...

Дастлаб ҳаммаси жойида эди. Умаржон Қамбаров 2009 йилда Давлатхонга уйланди. Сўнгра "Водийгазтаъминот" УКнинг Балиқчи туман филиалига ишга кирди. Икки нафар фарзандли бўлади.

Қотил қўшни

Муҳаммаджон АБДУВАЛИЕВ,
Андижон вилоят прокуратураси катта терговчиси

Унинг оиласи Солижон Қосимовлар билан бир девор қўшни бўлиб яшарди. 2011 йилнинг ёзида Солижон филиалнинг мижозлар бўлими худуд усталари бошлиғи лавозимига тайинлангач, қўшнилари янада иноқлашиб кетишди. Ҳама йил октябрда Умаржон ҳамқўшнининг "Жигули" машинасини пулини кейинчалик бериш шarti билан олиб, бошлиғи С.Қосимов билан ишга бирга бориб-келя бошлади.

Воқеани шу ерда тўхтатиб, озгина орқага қайтсак. Умаржон 2010 йилдан 2011 йилнинг октябрга қадар Балиқчи туманидаги эски Ҳаққулбод ва Еттиқашқа маҳаллаларида назоратчи бўлиб ишлади. Касби тақозосига кўра хонадонларда бўлиб, фуқаролардан фойдаланилган газ учун тўловларни ундириш билан шуғулланарди.

Хуллас, йиғилган тўлов пулларини ўз вақтида топшириб юрган пайтда нима бўлди-ю, аҳолидан йиғиб олаётган пуллар уни сеҳрлаб, ўз домига торта бошлади. Бир-икки марта газ тўловлари учун ундирилган пулларни кассага топшириш ўрнига кассасига солган эди, ҳеч ким сезмади. Бундан "рухланиб", каттароқ сўмага кўз тикди...

Оқиб келаётган пуллар туфайли Умарнинг юриш-туриши ўзгарди. Бу пайтга келиб, у 40 нафар фуқародан газ истеъмоли учун ундирган 2 млн. 313 минг 203 сўм пулни филиал газнасига топширмаддан, ишлатиб юборган эди. Бу воқеадан хабар топган Солижон уни қўстовга олди.

— Ҳой бола, сени нима жин урди? Жондай қўшни бўла туриб, хиёнат қилгани уялмадингми? Пулларни тезда жойига қўйиб қўй. Бўлмаса, мендан хафа бўлма. Аяб ўтирмайман.

— Жон ака, бир шундай бўлиб қолди-да, мени кечиринг. Тез кунда камомадни тўлайман, — дея ваъда берган Умар айтилган муддатда пулни қайтаролмагач, яна турли вахлар билан қарзни тўлашни пайсалга сола бошлади.

Бундан хажли чиққан Солижон энди худудга текширувчиларни юбориб, жиноятни очиб ташлашини маълум қилган эди, Умарнинг пайтавасига курт тушди.

"Нима қилсам экан? Бунча пулни қандай тўлайман? Агар Солижон ака айтган текширувчилар борсам, ўлдинг Умар! Яхшиси, яхшиси..." — Умар турли режалар туза бошлади. Охири "Яхшиси, унинг овозини ўчириб қўймасам бўлмайди, шекилли" дея аҳд қилди ва синтетик арқон ва қўлқоп олиб, ўзи вақтинча бошқариб юрган автомашинага яшириб қўйди.

Солижон Умар бошқараётган машинага ўтириб, ишга отланди. Шу куни кечгача иккиси хонадонларни назорат қилишди. Кеч тушгач, йўлга тушишди. Улар Нуриддинобод маҳалласидаги "Маллачек" кабристони яқинига келишганда Умар чарчаганлигини баҳона қилиб, машинадан тушди-да, Солижонни ўзининг ўрнига ўтқазди. Солижон энди ўриндиққа ўтирган ҳам эди, алақачон қўлқоп кийиб олган Умар орқа томондан уни арқон билан бўга бошлади...

Солижоннинг жони узилганига ишонч ҳосил қилгач, жасадни юкхонага жойлашди-да, ойнаси синган автомашинани устaxonада қолдириб, ҳеч нарса бўлмагандай уйига қайтма бўлди. Солижоннинг ишдан қайтмаганлигидан хавотир олган оила аъзолари ва қариндошлари эса уни излаб бошладилар.

Умар уйига қайтиб келганда хотини машинаси ҳақида сўраган эди, "Бензини тугаб қолганиги учун устaxonага ташлаб келдим", деб жавоб берди-да, бемалол ётиб ухлади. Эртасига эрталаб "Ишга кетяпман", деб уйдан чиқиб кетди. Шу куни тонгда милиция ходимлари томондан Солижоннинг жонсиз танаси устaxonадаги машинадан топилиганиги ҳақидаги совуқ хабар тарқалди.

Афсуски, нафс тузоғига илинган кимсаннинг қилмиши туфайли бир инсон ҳаётдан бевақт кўз юмди. Икки оиладаги фарзандлар эса бўзлаб қолишди.

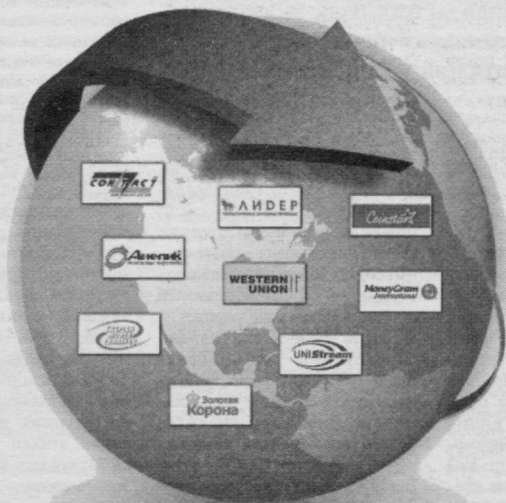

«АГРОБАНК»

очиқ акциядорлик
тижорат банки

ҚУЙИДАГИ ТЕЗКОР ХАЛҚАРО ПУЛ ЎТКАЗМАЛАРИНИ ТАКЛИФ ЭТАДИ!

Халқаро пул ўтказмаси бўйича банк хизматлари
Ўзбекистон Республикаси резиденти ва норезиденти бўлган
жисмоний шахсларга кўрсатилади.

БИЗ БИЛАН АМАЛГА ОШИРИЛГАН ҲАР ҚАНДАЙ ПУЛ ЎТКАЗМАЛАРИ ИШОНЧЛИДИР!

Хизматлар лицензияланган

**«KIM OSHDI SAVDO SERVIS» МЧЖ нархлар ошиб бориши тартибида ўтказиладиган
очиқ аукцион савдосига таклиф этади!**

2012 йил 28 май куни соат 11:00 да Урганч шаҳар Шерозий кўчаси 12-уйда ўтказиладиган очиқ аукцион савдосига Хоразм вилоят Хўжалик судининг 2011 йил 6 сентябрь кунги 22-1104/5988-сонли ҳал қилув қарорига асосан банкрот деб эътироф этилган Янгибозор туман "Чўболончи" қишлоғида жойлашган "Маданият-Янгибозор" машина-трактор парки кредиторларининг 2012 йил 2 майдаги 8-сонли йиғилиш қарорига асосан МТПнинг қуйидаги қишлоқ хўжалиги техникалари, автотранспорт воситалари ва асбоб-ускуналари тугатиш қийматида қўйилмоқда:

№	Сотиладиган мулклар номлари	Ишлаб чиқарилган йили	Бошлангич баҳоси	№	Сотиладиган мулклар номлари	Ишлаб чиқарилган йили	Бошлангич баҳоси
1	Трактор МТЗ-80 44-58 ХЖ	1986 йил	6862102	21	Насос СНП-75	1996 йил	524653
2	Трактор Т-4	2002 йил	6319205	22	Насос (Андижон)	1990 йил	121129
3	Трактор Т-28х4 44-65 ХЖ	1993 йил	2385436	23	Ўт ўчириш қалқони	2002 йил	71323
4	Тиркама 2 ПТС-4-793 42-85 ХЖ	1991 йил	1504725	24	Козловой кран	1987 йил	338511
5	Автомашина ГАЗ 52-01 22А1 482	1990 йил	3102155	25	Стенд КИ-968	1985 йил	296568
6	Автомашина ГАЗ 52 22AG 489	1978 йил	1269586	26	Гидронасосларни текшириш қурилмаси	1985 йил	42596
7	Автомашина ГАЗ 52-01 22AG 490	1981 йил	689368	27	Пилла тозалагич ЧК-1, 4 дона	1990 йил	158496
8	Автомашина ГАЗ 52-04 70-64 ХЗЛ	1976 йил	689368	28	ОВХ баки 5 дона	1998 йил	118870
9	Сеялка СТХ-4	2005 йил	1088672	29	Шина (825х40) 4 дона	1983 йил	1013612
10	Сеялка СТХ-4	2005 йил	870938	30	Шина (400х610)	1983 йил	304083
11	Сеялка СТХ-4	2005 йил	870938	31	Темир верстаг 11 та	1985 йил	675411
12	Углубитель (чизел)	1991 йил	460274	32	Темир этажерка 5 та	1985 йил	416055
13	Плуг ПЯ-3-35	1990 йил	380272	33	Темир шкаф	1986 йил	67197
14	Чизель культиватор ЧКУ-2,4	2000 йил	345205	34	Темир шкаф	1986 йил	58798
15	Корчевалка КВ-4	1992 йил	261519	35	Темир-герсак	2243 кг	421442
16	Темир мола 2 та	1999 йил	166422	36	Насос жойи ободонлаштириш		26042
17	Фрезер станогги 676	1990 йил	1249487	37	Кам баҳоли ва тез эскирувчан буюмлар, инвентарлар	1986-2007 йиллар	776670
18	Компрессор	1987 йил	580241	38	Кўп йиллик мевали ва манзарали дарахтлар	45 та	1034934
19	Электрошит	1984 йил	36841	39	«Агробанк» ОАТБнинг акциялари	2297 дона	2641600
20	Трансформатор сварочный	1987 йил	49138		ҲАММАСИ		38289881

Ушбу мол-мулклар 2012 йил 28 майдаги аукцион савдосида сотилмай қолган тақдирда, такрорий аукцион савдолари 2012 йил 30 май, 1, 4 ва 6 июнь кунлари бўлиб ўтишини олдиндан маълум қиламиз.

Ушбу савдода қатнашиш истагида бўлган харидорлар закалат шартномасини тузиб, "Kim oshdi savdo servis" МЧЖ ҳисоб рақамига 10 фоиз гаров пули тўлаган ҳолда ариза бериб рўйхатдан ўтишлари шарт. Ариза қабул қилиш савдо бошланишидан бир кун олдин тўхтатилади. Ҳисоб рақами 20208000004959643001 АТИБ «Ипотека банк» Тинчлик филиали МФО 00580, ИНН 302221689.

Телефон: +99862-226-88-87, 511-88-88

«Асака» банк —

муваффақият ва ривожланиш гарови

Мамлакатимизда олиб борилаётган ислохотлар жараёнида банклар ишини янада такомиллаштириш, молия муассасаларининг ишлаб чиқариш тармоғини ва ижтимоий соҳани қўллаб-қувватлашга жалб этиш бугунги куннинг долзарб вазифаларидан биридир. Давлатимиз раҳбарининг ташаббуси билан амалга оширилаётган банк тизимини ислох қилиш ва эркинлаштириш, унинг мамлакат пул-кредит сиёсатидаги ролини мустақамлашга қаратилган изчил чора-тадбирлар алоҳида аҳамият касб этмоқда.

Аҳолининг бўш пул маблағларини банклардаги омонатларга жалб қилиш бўйича тижорат банкларини қўшимча рағбатлантириш имкониятлари очиб берилапти. Тижорат банкларини қўшимча рағбатлантириш ва унинг фаолиятини кучайтириш, инвестициявий имкониятларини янада кенгайтириш, ресурс базаларини мустақамлаш, шунингдек, аҳолига кўрсатилаётган банк-молия хизматлари сифатини ошириш борасида ҳаётга татбиқ этилаётган амалий ишлар ўз самараларини бермоқда.

"Асака" Давлат-акциядорлик тижорат банки Тошкент шаҳар филиали мижозларга барча турдаги банк хизматларини, жумладан, ҳисоб-кисса хизматлари, пул маблағларини сақлаш, миллий ва хорижий валютада кредитлар ажратиш, лизинг амалиётлари каби хизматларни кўрсатиб келмоқда. Аҳолидан ва юридик шахслардан жалб этилган маблағларни иқтисодиётнинг реал секторига самарали йўналтириб, бу маблағларни омонатчилар, мижозлар ва акциядорларнинг мафозатларига мос равишда қўлайлаштириб бормоқда. Бунда "Мижоз банк учун эмас, банк мижоз учун", деган энг асосий тамойил дастуриламал бўлмоқда.

Филиал томонидан хўжалик, корхона ва ташкилотларнинг ўзла ҳисоб-китобларини тизлаштириш, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ривожлантириш, корхона ва ташкилотларнинг молиявий аҳолини яхшилаш борасида ҳукуматимиз томонидан чиқарилган қарор ва фармонларнинг бажарилишини таъминлаш борасида изчил ишлар олиб борилаётган.

2012 йил 1 апрель ҳолатига кўра, банк филиали жами кредит қўйилмалари қолдиги 80,7 миллиард сўмни ташкил қилди ва ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 22,8 фоизга ўсди.

Мамлакатимизда янги мулкдорлар синфи жадал шаклланаётган, кичик ва ху-

сусий корхоналар, тадбиркорлик билан шуғулланувчи юридик ва jisмоний шахслар юзга келаётганлигининг гувоҳи бўлиб турибмиз. Уларнинг ривожланишига тўсқинлик қилаётган энг асосий муаммолардан бири, ишлаб чиқаришни ташкил этиш учун бошланғич капитални, яъни дастлабки молиявий сармоянинг етарли эмаслигидир. 2012 йил 1-чораги давомида банк филиали томонидан кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ривожлантиришга 16,3 миллиард сўм миқдорда кредит маблағлари ажратилди.

— Тошкент шаҳар, Ҳама туманида аҳолига хизмат кўрсатишни яхшилаш мақсадида кредит ҳисобига АЁҚШ олиш учун "Асака" банк Тошкент шаҳар филиалига мурожаат этдик, — дейди "East Super Oil" МЧЖ раҳбари Абдухамид Камалов. — Банк ходимлари бизнинг сўровимизни кўриб чиқиб, қисқа муддатда ҳал этиб бердилар. Лойиҳанинг амалга оширилиши натижасида 3 нафар янги ишчи ўринлари яратилди. Ҳозирда АЁҚШ туман аҳолисига сифатли хизмат қилиб келмоқда. Биз "Асака" банк хизматларидан миннатдоримиз ва уларнинг ишларида омадлар тилаймиз.

— Мамлакатимизда кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликка алоҳида эътибор берилди, зарур шарт-шароитлар яратилаётганлиги биз тадбиркор ва ишбилармонлар учун катта имкониятлар яратмоқда, — дейди "Bog'iston-Non" МЧЖ КК раҳбари Бобиржон Закиров. — Банкларнинг кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни қўллаб-қувватлашлари биз учун аини мудоао бўлмоқда. Бизнинг корхонамиз ҳам бу имкониятлардан унумли фойдаланмоқда. Мухтарам Президентимизнинг 2009 йил 26 январдаги "Озиқ-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқаришни кенгайтириш ва ички бозорни тўлдирish юзасида қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги Қарори ижтимоий таъминлаш борасида Тошкент шаҳар аҳолисини нон ва нон маҳсулотлари би-

лан таъминлаш мақсадида хорижда ишлаб чиқарилган замонавий, жаҳон стандартларига тўла жавоб берадиган нон ва нон маҳсулотлари ишлаб чиқариш ускуналарини сотиб олишни режалаштирдик ва режамизни амалга ошириш мақсадида республикада етакчи банклардан бири бўлмиш "Асака" банкнинг Тошкент шаҳар филиалига мурожаат этдик. Банк жамоаси бизнинг кредитга бўлган талабимизни тезликда кўриб чиқиб, ижобий ҳал этди. Банк кредити ҳисобига хорижда ишлаб чиқарилган нон ва нон маҳсулотлари ишлаб чиқариш ускуналарини келтирилди ва ўрнатилди. Бу эса бизга Тошкент шаҳар аҳолисига, уларнинг талаби асосида барча турдаги нон маҳсулотларини ишлаб чиқаришга кенг имкониятлар яратди. Мазкур лойиҳани амалга ошириш натижасида жамиятимизда 5 нафар янги иш ўрни яратилди. Биз "Асака" банкни фахр билан "ўзимизнинг банк" деб атаймиз.

"Асака" банк филиали томонидан Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Озиқ-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқаришни кенгайтириш ва ички бозорни тўлдирish юзасида қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги 2009 йил 26 январдаги Қарорига асосан, 5,0 миллиард сўмдан зиёд миқдорда кредит маблағлари ажратилди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2004 йил 25 майдаги "Ўзбекистон хотин-қизлар қўмитаси фаолиятини қўллаб-қувватлаш борасидаги қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги Фармонига асосан, филиал томонидан тадбиркор аёллар иш фаолиятини ривожлантириш мақсадида 360 миллион сўм миқдорда кредит маблағлари ажратилди.

Умуман олганда, банк томонидан барча тоифадаги мижозларга, шу жумладан, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектларига ҳар томонлама қўлайликлар яратиш сиёсати муҳим устувор вазифалардан саналади. Тошкент шаҳар филиали жамоа-

си мазкур соҳанинг ривожини иқтисодий муваффақиятлар учун асосий омиллардан бири эканини яхши англаган ҳолда фаолиятини йўлга қўйган. Истиқболдаги тараққиётни белгилаб олишда масалани шу томонини назардан қочирмаслик жуда муҳимдир.

Филиал ресурс базасини кенгайтириш, жалб этилган пул маблағларини асосан иқтисодиётнинг реал секторига фаолият кўрсатаётган, ишлаб чиқаришни модернизация қилишга ва янги технологияларни сотиб олишга йўналтирилган лойиҳаларни молиялаштиришга сафарбар қилиш мақсадида аҳоли ва хўжалик юритувчи субъектларнинг бўш пул маблағларини узоқ муддатли депозитларига жалб этишга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Жорий йилда 7 турдаги янги омонатлар жорий этилди. Ҳозирда аҳолига 74 турдаги миллий ва хорижий валютада омонатлар таклиф этилмоқда. Аҳоли омонатлари қолдиги 2012 йил 1 апрелга келиб 39,1 миллиард сўмни ташкил қилди.

Банк айланмасига бўш пул маблағларини жалб этишни янада ошириб бориш мақсадида ҳозирги вақтда филиал томонидан янги банк хизматларини жорий этиш, шу жумладан, пластик карталар орқали ҳисоб-китоб тизимини ривожлантириш, савдо нуқта-ларига савдо терминалларини ўрнатишни кенгайтириш бўйича амалий ишлар олиб борилаётган. Филиал томонидан 91739 дона сўм пластик карталари муомалага чиқарилди.

Филиал сўм пластик карталарини муомалага чиқаришни бошлагандан буён корхона ва ташкилотлар билан иш ҳақи лойиҳаларини жорий этиш бўйича фаол ишларни амалга оширилмоқда. Ҳозирги кунга келиб банк томонидан жами 596 та корхона ва ташкилотларда иш ҳақи лойиҳалари жорий этилган бўлиб, 72,5 мингдан зиёд ишчи ва хизматчиларга иш ҳақи ва унга тенглаштирилган тўловлар пластик карталар орқали амалга оширилмоқда. Пластик карталар орқали ўтказилган транзакциялар миқдори жорий йилнинг 3 ойида 23,3 миллиард сўмни ташкил қилди. Бу эса Тошкент шаҳрида истиқомат қилувчи аҳолининг "Асака" банк пластик карталарига бўлган ишончи янада ортаётганлигидан далolat бермоқда.

Шу билан биргаликда, кўп хизмат сафарларига чиқадиган тадбиркорлар, фирма ва кор-

хоналар раҳбарларига банк хизматларидан фойдаланишда янада қўлайликлар яратиш мақсадида банк томонидан корпоратив пластик карталар жорий этилган бўлиб, ушбу хизматдан ҳозирги кунда 250 та банк мижозлари фойдаланмоқда.

Филиал томонидан бугунги кунга қадар Тошкент шаҳар ҳудудида фаолият кўрсатаётган мижозларга жами 499 та ҳисоб-китоб терминаллари ўрнатилди. Бундан ташқари, филиал томонидан мижозларга берилган савдо терминалларининг қўлайлик тарафларидан бири, бу фаолият жойидан узоқлашмаган ҳолда телефон тармоғи орқали инкассация қилиш, яъни савдо тушумларини банкдаги ҳисоб рақамига тўғридан-тўғри тушириш имконини беради. Бу эса мижозларга вақтни тежаш имкониятларини яратмоқда.

Аҳолига янада қўлайлик яратиш мақсадида филиал томонидан 6 та инфокиоск ва 6 та банкомат ўрнатилган. Инфокиоскларда аҳоли ўз ҳисоб рақамидagi пул маблағларини пластик карточкаларга юклаб, пластик карточка орқали коммунал хизматлар учун тўловларни, уяли алоқа хизмати ва бошқа хизматлар учун тўловларни банк ходимсиз ва ҳеч қандай қўғозбозликларсиз амалга оширишмоқдалар. Бундан ташқари, аҳолига хизмат кўрсатиш сифат даражасини янада оширишда филиалга қарашли бўлган 7 та мини-банк, 49 та жамғарма ва махсус кассаларга, 16 та касса шохобчаларида ҳисоб-китоб терминалларини ўрнатилган. Ушбу минибанклар, жамғарма ва махсус кассалар аҳоли гавжум жойларда жойлашган бўлиб, пластик карталар орқали барча турдаги тўловларни амалга ошириш имконини бермоқда.

"Асака" банк Тошкент шаҳар филиали "Мустаҳкам оила йили"да мижозларга юқори сифатли банк хизматларини қўрсатиш, иқтисодиётнинг реал сектори корхоналарини молиявий қўллаб-қувватлаш, маҳаллий хомашёдан импорт ўринини босувчи ва экспорт-боп маҳсулотлар ишлаб чиқариш ва хизматлар кўрсатишга мўлжалланган кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектлари лойиҳаларини, шу жумладан, оилавий бизнесни ривожлантириш бўйича лойиҳаларни молиялаштириш бўйича фаол ишлар олиб боришни мақсад қилган.

□ Банк Аxbорот хизмати

Билдиришнома

Газетамизнинг 2012 йил 15 мартдаги 11(792)-сонидa қоп этилган "EFFECT REAL GROUP" МЧЖга тегишли эълон, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2006 йил 30 декабрдаги 272-сонли ва 2011 йил 25 майдаги 146-сонли қарорига мувофиқ мерос қилиб қолдириш шарти билан умрбод эгаллик қилиш учун Қува тумани "Байналминал" ҚФЙ Чилон кишлоғи 206 ва 207 конгурлардаги ер майдонларининг ким ошди савдоси Ўзбекистон Республикаси Давлат мулк қўмитаси Фарғона вилоят ҳудудий бошқармасининг 2012 йил 23 апрелдаги 08-пр-сонли буйруғига асосан вақтинчалик тўхтатилганлиги маълум қилади.

«Микрокредитбанк»:

халқимиз — оилалар фаровонлиги йўлида

Президентимизнинг Вазирлар Маҳкамасининг 2011 йилнинг асосий яқунлари ва 2012 йилда Ўзбекистонни ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришнинг устувор йўналишларига бағишланган мажлисидаги маърузасида банк молия тизимида содир бўлаётган ижобий ўзгаришлар алоҳида қайд этилди. Бу бежиз эмас, албатта. Зеро, мамлакатимизда кейинги йилларда маъмур тизимни такомиллаштириш, молия муассасаларининг мижозлар билан ишлаш жараёнини янада яхшилаш борасида амалга оширилаётган ислохотлар кўлами ниҳоятда кенг. Бу борада "Микрокредитбанк" очик акциядорлик тижорат банки томонидан амалга оширилаётган ишларни мисол қилиб кўрсатишимиз мумкин.

Давлатимиз раҳбари ташаббуси билан 2006 йил 5 майда "Микрокредитбанк" акциядорлик тижорат банкини ташкил этиш тўғрисидаги Фармони асосида иш бошланган маъмур молиявий муассаса ўзининг олти йиллик фаолияти давомида барқарор ва ишончли молиявий ташкилот сифатида эътиборга тушди. Мамлакат иқтисодиёти ва ижтимоий турмуши барқарорлигининг мустаҳкам негизига айланган. Банк фаолият кўлами, энг аввало, юртимизнинг чекка туманлари, олис кишлоқ ва овуллари аҳолисини барча турдаги банк хизматлари билан қўллаб-қувватлашга қаратилган. Натижада банк ўзининг барча турдаги хизматлари билан республикамизнинг энг олис ҳудудларига кириб борди.

Бугунги кунга келиб эса унинг 83 филиали, 234 та минибанк ва қўллаб агентликлари орқали турли мулкчилик шаклидаги ҳўжалик юртувчи субъектлари ва жисмоний шахсларга кенг қўламадаги банк хизматларини кўрсатиб келмоқда. Жумладан, 2011 йил яқунларига кўра, банкнинг жами мижозлари сони 200 мингдан ошган.

Банк ўз фаолияти давомида кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектларига 897 млрд. сўм миқдорда кредитлар ажратди, шундан 545 млрд. сўми микромолиявий хизматларни ташкил этади. Ажратилган маблағлар эвазига республикамизда 448 мингдан зиёд янги иш ўринлари ташкил этилди. Айни пайтда банк мижозларининг аксариятини иқтисодиётимиздаги ўта муҳим ва салмоқли хиссага, роли ва таъсири билан давлат ва жамият ривожига алоҳида ўрин эгаллаётган тадбиркор аёллар ташкил этади.

Аёллар тадбиркорлигини молиявий қўллаб-қувватлаш, кўрсатиладиган микромолиявий хизматлар кўламини ошириш мақсадида Ўзбекистон Хотин-қизлар кўмитаси билан ҳамкорликда республикамизнинг чекка туманларида мунтазам семинарлар ташкил этилиб, ҳудуднинг ўзига хос бўлган тадбиркорлик фаолияти хусусиятларини инobatга

олган ҳолда, уларни молиявий қўллаб-қувватлаш орқали иш билан таъминлаш борасида кенг қўламли тушунтириш ишлари ташкил этилган.

Олиб борилаётган тадбиркорлар самарадорлигини янада ошириш мақсадида Ижтимоий ташаббусларни қўллаб-қувватлаш жамғармаси билан 2008 йил 1 февралда имзоланган Узаро ҳамкорлик Битимига асосан "Фермер аёлларга микрокредитлар ажратиш" лойиҳаси доирасида аёлларни тадбиркорлик фаолиятига кенг жалб этиш ва хотин-қизларни молиявий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш, уларга имтиёзли банк хизматларини кўрсатиш кенг йўлга қўйилган. Шунингдек, "Шарқ аёли" ва "Аёллар Кенгаши" Республика жамоат бирлашмалари билан ҳамкорлик йўлга қўйилган.

Буларнинг бари ўтган даврда тадбиркор аёллар учун 104,5 млрд. сўм миқдорда молиявий кўмак кўрсатишга замин яратган.

Бундан ташқари, Ўзбекистон Хотин-қизлар кўмитаси ва БМТнинг Аёллар ривожланиш жамғармаси (UNIFEM) ҳамкорлигида амалга оширилган "Ўзбекистон аёлларининг иқтисодий ҳуқуқларини ҳаётга кенг татбиқ этиш" лойиҳаси асосида кишлоқларимиздаги аёлларни қўллаб-қувватлаш ва бандлигини таъминлаш мақсадида Қорақалпоғистон Республикаси, Фарғона ва Қашқадарё вилоятларининг танланган маҳаллаларида кам таъминланган аёлларга гуруҳ қафиллиги асосида 100 минг АҚШ доллари эквивалентида миллий валютада микрокредитлар ажратиш лойиҳаси амалга оширилган. Ажратилган кредитлар ҳисобига оила шароитида уй ҳайвонлари парвариши, тикувчилик, қандолатчилик, зардўзлик, кўрпа-тўшак тайёрлаш, дўппичилик, махси тикиш каби фаолият турлари ташкил этилган.

Шунингдек, Республика Хотин-қизлар кўмитаси ҳамкорлигида Германиянинг жамғарма кассалари фонди кўмагида Навоий, Сурхондарё ва Тошкент вилоятларида яқка тартибда фаолият юритаётган аёллар ҳамда оилавий тадбиркор аёллар фаолиятини микромолиявий қўллаб-қувватлаш мақсадидаги лойиҳалар амалга оширилган. Ушбу йўналтирилган кредитлар эвазига гиламчилик, тикувчилик, зардўзлик, миллий кийимлар тикиш ва аҳолига хизмат кўрсатиш каби соҳаларда 200 га яқин янги иш ўринлари ташкил этилган.

Айни пайтда банк билан ҳамкорлик қилаётган ёшлар доираси йилдан-йилга кенгайиб бораётгани ҳам диққатга сазовор. Бу борада Ўрта махсус касб-хунар таълим маркази билан ҳамкорликда ўрта махсус, касб-хунар таълим муассасаларининг битирувчи курс ўқувчилари ўртасида тадбиркорликни йўлга қўйиш борасида банк томонидан кўрсатиладиган микромолиявий хизматлар бўйича семинарлар ташкил этиш, улар-

ни банк хизмат кўрсатиш турлари ва кредит амалиётларини тўлиқ ёритиб берадиган кўрғазмали материаллар билан таъминлаш ҳамда келгуси тадбиркорлик фаолиятини йўлга қўйиш истагидаги ёшларга бошланғич сармоғи микрокредитлари ажратишда амалий кўмак бериш белгилаб олинган.

Касб-хунар коллежларини битириб чиққан ёшларни эгаллаган касблари бўйича тадбиркорлик фаолиятига жалб этиш мақсадида битирувчи ёшларга 8,7 млрд. сўм миқдорда кредитлар ажратилган.

Умуман олганда, "Микрокредитбанк" ташкил этилганидан буён ёш тадбиркорларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлашга алоҳида эътибор қаратилган. Натижада ёшларга 94,0 млрд. сўм миқдорда маблағлар ажратилган.

Бу йўналишда "Қамолот" ёшлар ижтимоий ҳаракати билан 2008 йилдан бери амалга ошириб келинаётган "Ёш тадбиркор — юрта мададор" лойиҳаси, Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси, Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги билан ҳамкорликда касб-хунар коллежлари ва академик лицей битирувчиларининг бандлигини таъминлаш, уларда тадбиркорлик кўникмаларини шакллантириш, яқка тартибдаги меҳнат фаолиятини йўлга қўйиб олишга кўмаклашувчи "Менинг бизнес гоям" танлов ташкил қилинган ўз самарасини бермоқда.

Тадбиркорлар ва ишибилармонлар ҳаракати — Ўзбекистон Либерал-демократик партияси билан ҳамкорликда Олий таълим муассасаларини битириб чиқаётган ёшларнинг тадбиркорлик фаолиятига кизиқишини кучайтириш мақсадида "Диплом билан бизнесга" номи ўқув-семинари ташкил этиш бўйича кўшма корпоратив, ёшларнинг истискобали бизнес-режалари молиялаштирилгани тўғрисида йўналтирилган йўналишда кўмаклашувчи "Менинг бизнес гоям" танлов ташкил қилинган ўз самарасини бермоқда.

Бу сазў-ҳаракатларнинг самараси ўлароқ банк томонидан тадбиркорлик субъектларини микрокредитлаш борасида амалга оширилаётган ишлар 2009 йилнинг март-апрель ойлари давомида Вазирлар Маҳкамаси ҳузурдаги ижтимоий тадқиқотлар институти томонидан "Аҳоли бандлигини таъминлаш ва даромадини оширишда микрокредитнинг ўрни" мавзусида илмий тадқиқот иши олиб берилган. Олиб берилган тадқиқот ишлари бўйича ҳисобот банк Бошқарувига тақдим этилган.

Унда 2006-2008 йиллар давомида республикамиз тижорат банклари томонидан тадбиркорлик субъектларига ажратилган микрокредитлар таҳлил қилиниб, "Микрокредитбанк" Ўзбекистоннинг микрокредитлаш тизимида муҳим ўрин тутаятгани, республика тижорат банклари ичида тадбиркорлик субъектларига аж-

ратилган кредитлар сони ва ҳажми бўйича етакчи банк эканлиги ҳамда ўзининг қисқа вақт давомидаги фаолиятида кишлоқ жойларида кичик бизнесни рағбатлантириш ва молиявий қўллаб-қувватлашга иختисослашган етакчи тижорат банкига айлана олганлиги ва унга ҳақон молиявий-иқтисодий инқирози таъсирини юмшатишда асосий ўрин берилганлиги алоҳида таъкидлаб ўтилган.

"Микрокредитбанк" томонидан халқаро ташкилотлар ва молия институтларининг кредит линиялари ва грантларни жалб қилиш ишлари олиб борилмоқда. Банк тизимига жалб қилинган хорижий инвестиция маблағлари, хусусан, Жаҳон банкининг "Қорақалпоғистон Республикасида пиллачиликни ривожлантириш", Халқаро Тараққиёт уюшмасининг "Кишлоқ ҳўжалиги корхоналарини қўллаб-қувватлаш. Илбосқич", БМТ Тараққиёт дастурининг "Ҳудудларни комплекс ривожлантириш", Германия жамғарма кассалари фондининг аёл тадбиркорларини молиявий қўллаб-қувватлаш лойиҳалари учун жалб қилинган маблағлари тўлиқ ўзлаштирилган ва тадбиркорларнинг қарийиб 10,5 млрд. сўм миқдордаги лойиҳалари молиялаштирилган.

Шунингдек, 2012 йил давомида Халқаро Тараққиёт Уюшмасининг 12,5 млн. АҚШ доллари, Кишлоқ ҳўжалигини ривожлантириш халқаро жамғармасининг (IFAD) 10,0 млн. АҚШ доллари, Германия тараққиёт банкининг (KfW) 5,0 АҚШ доллари миқдордаги кредит линияларини жалб қилиш ва улар ҳисобидан кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектларининг лойиҳаларини молиялаштириш кўзда тутилган.

Жорий йилнинг 3-4 апрель кунлари Амстердам шаҳрида (Голландия) бўлиб ўтган "Ёшларнинг молияларини ривожлантириш ташкилоти"нинг ("Child and Youth Finance International") биринчи Халқаро Саммити ва тақдирлаш маросимида Ўзбекистон Республикасининг "Микрокредитбанк" очик акциядорлик тижорат банки ёшларга молиявий хизматларни кўрсатиш ва таълим дастурлари учун шарт-шароит яратиш бўйича етакчи ўринда эканлиги, шунингдек, болалар ва ёшларни молиялаш каби йўналишларни ташкил этаётган биринчи банк сифатида эътироф этилган.

ЮНИСЕФ, ЮНЕСКО, Делойт, "KPMG", "ERNST&YOUNG" ва бошқа халқаро ташкилотлар иштирокида ташкил этилган Халқаро Саммитда 80 та мамлакатдан 340 га яқин молия муассасалари, шунингдек, 40 га яқин мамлакатдан 70 га яқин ёшлар иштирок этган.

"Микрокредитбанк" да ҳар бир оилга ўзининг яшаш ҳолатини яхшилаш, кичик бўлса ҳам ўз бизнесини ташкил этиш, молиявий шароитини яхшилаш учун таъминот талаб этилмайдиган микрокредитлар ишлаб чиқилган.

Масалан, гуруҳ қафиллиги ёки жисмоний шахннинг қафиллиги асосида микрокредитлар ажратиш, фаол мижозларга ишончли кредитлар ажратиш йўлга қўйилган.

Шу каби юксак натижалар ҳақон ҳамжамияти томонидан ҳам алоҳида эътироф этилмоқда. Халқаро ижтимоий йўналишдаги "MICROFINANZA RATING" (Италия) компанияси томонидан "Микрокредитбанк"ка халқаро меъёрларга мувофиқ, "SBB" — "Амалда ўз мақсад ва вазифаларини рўёбга чиқариш ва зиммасига юклатилган ижтимоий вазифаларни самарали бажариш борасида етарли қобилиятга эга, ўз ижтимоий мақсадларига эришиш эҳтимолиги юқори бўлган банк" деган ижтимоий рейтинг тақдим этилган.

Банк фаолиятини охириги йилларда мунтазам равишда нуфузли халқаро молиявий-иқтисодий экспертлар муносиб баҳолаб келмоқдалар. "Микрокредитбанк" Бутунжаҳон микромолиявий ташкилотларининг ахборот алмашуви — "MIX-MARKET" агентлиги ҳисоботларига кўра, Марказий Осиё ва Европадаги микрокредитлар бериш йўналишида йириклиги бўйича жаҳоннинг энг яқин 100 банки сафига кирди ҳамда 5 олмосли микромолиявий хизматлар кўрсатувчи банк сифатида эътироф этилган.

Банк "Осиё банкирлари уюшмаси" аъзолигига қабул қилинган, Халқаро "Fitch Ratings" агентлиги "Микрокредитбанк"нинг узоқ ва қисқа муддатли кредитга лаёқатлилик рейтингларини "В" "Барқарор" даражасига кўтарган. 2011 йилни ақунлаётган кунларимизда маъмур агентлик "Микрокредитбанк"ни хорижий валютадаги узоқ муддатли рейтинг даражасини оширган ва унинг фаолиятини "Барқарор" деб баҳолаган.

Бостонда (АҚШ) нашр этиладиган "Микрокапитал бозори ахборотномаси" журнали томонидан чоп этилган ранкинг кўра, Марказий Осиё ва Европадаги 151 та микрокредит банклари ичидаги энг яқин 10 та банк орасида "Микрокредитбанк" 5-ўринни эгаллаган.

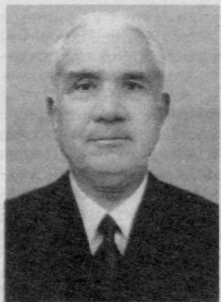
Шунингдек, Лондон шаҳрида дунёнинг 140 дан ортиқ етакчи банкларининг вакиллари иштирокида бўлиб ўтган "Bank of The Year Awards - 2010" тақдимот анжуманида "Financial Times" компанияси томонидан "Микрокредитбанк" очик акциядорлик тижорат банки "2010 йилда Ўзбекистоннинг энг яқин банки" номинацияси бўйича голиб деб топилган.

"Микрокредитбанк" тадбиркорларни кичик субъект бўлиб фаолият бошлаган даврдан то йирик санoат даражасига етиб борганига қадар энг яқин ҳамкор сифатида кўмаклашиб бормоқда. Шу тарихда банкимиз томонидан кўрсатиладиган микромолиявий хизматлар халқ фаровонлиги ва мамлакат тараққиётида ўз аксини топган.

Дилфуза АБЛАКУЛОВА

40 йилдан ортиқ умрини эл-юрт тинчлиги ва осойишталигини таъминлаш, фуқаролар манфаатларини ҳимоя қилиш ҳамда ҳуқуқий-амалий тажрибасини ёш ходимларни тарбиялашга бахшида этиб, жамоатчилик этиборига сазовор бўлган инсон, прокуратура фахрийси Убайдулла Шалиев табаррук 80 ёшни қаршиламоқда.

Самимийлик соҳиби

У меҳнат фаолияти давомида Миробод туман прокуратураси терговчиси, Пискент туман прокурорининг ёрдамчиси, Бош прокуратура бўлим прокурори, бўлим бошлиғи, Бош прокурор ўринбосари ҳамда Тошкент шаҳар прокурорининг ўринбосари лавозимларида самарали хизмат қилиб, шарафли меҳнат йўлини босиб ўтди.

Меҳнатсеварлиги, теран билими, ёшлар ва шогирдларга бўлган ғам-хўрлиги, самимийлиги билан ҳамкасблари ҳурматини қозонди. Ишлаш даврида жамоа ходимларига нисбатан талабчан, ҳамфирқ, ўз соҳасида ҳам, жамоат ишларида ҳам соғлом рақобатнинг яратувчиси бўлди.

Убайдулла Холмирзаевичнинг қонунийлик ва ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлашга қўшган ҳиссаси ҳамда узоқ йиллик меҳнати ҳукуматимиз томонидан муносиб баҳолалиб, "Ўзбекистонда хизмат кўрсатган юрист", "3-даражали Давлат адлия маслаҳатчиси" унвонлари, "Ҳурмат белгиси" ордени ҳамда медаллар билан тақдирланди.

Ҳурматли Убайдулла Холмирзаевич, қутлуг 80 ёшингиз муборак бўлсин! Сизга мустаҳкам соғлиқ, оилангизга тинчлик ва хотиржамлик тилаймиз.

Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси жамоаси ва Фахрийларни ижтимоий қўллаб-қувватлаш жамоатчилиги Маркази

Республика Бош прокуратурасининг Олий ўқув курслари ташаббуси билан Давлат солиқ қўмитаси, Молия вазирлиги, Марказий банк ҳамда Республика давлат санитария-эпидемиология назорати маркази билан ҳамкорликда "Прокуратура органларининг ҳуқуқбузарликларни олдини олиш ва профилактика қилиш фаолиятида назорат наоралари билан ҳамкорлигини такомиллаштириш масалалари" мавзусида илмий-амалий семинар ўтказилди.

Илмий-амалий семинар

Семинарда Республика Бош прокуратурасининг Олий ўқув курслари профессор-ўқитувчилари ва тингловчилари, прокурорлар ва турли соҳа мутахассислари иштирок этдилар.

Тадбир давомида маърузачилар томонидан ҳўжалик юритувчи субъектлар фаолиятида текшириш ўтказиш тартиблари, молия, банк тизими, санитария ва солиққа оид қонунбузарликларнинг олдини олишга қаратилган ислохотлар ва бу борада прокуратура органларининг ҳамкорлиги ҳақида батафсил маълумот берилди. Шунингдек, назорат органлари фаолиятида маъмурий жавобгарлик нормаларини қўллашда қонунийликни таъминлаш масалаларига ҳам алоҳида тўхталиб ўтилди.

Баргида МЎМИНЖОНОВА, «Нуқид»

Тадбир давомида иштирокчилар тингловчиларни қизиқтирган барча саволларга жавоб беришди ҳамда ўзларининг илмий ва амалий тажрибалари билан ўртоқлашишди.

Семинар якунида иштирокчилар томонидан прокуратура органларининг ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш ва профилактика қилиш фаолиятида назорат идоралари билан ҳамкорлигини янада такомиллаштириш ва ҳамкорлик доирасини янада кенгайтириш, амалиётда дуч келинаётган муаммо ва камчиликларни бартараф этишга қаратилган тақлиф ва тавсиялар ишлаб чиқилди.

Самарадорлик ҳамкорликда шаклланади

Бухоро вилоят ҳуқуқни муҳофаза этувчи органларининг ҳуқуқда жиноятчиликка ва ҳуқуқбузарликка қарши курашиш ҳамда уларнинг олдини олиш борасида 2012 йилнинг ўтган даври мобайнидаги фаолияти ва келгусидаги вазифаларни белгилаш борасидаги навбатдаги мувофиқлаштирувчи Кенгаш йиғилиши бўлиб ўтди.

Вилоят прокуратураси мутахассисларидан ташқари, бужо-на ҳамда ички ишлар, шунингдек, СВОЖДЛҚК Департаментининг вилоят бошқармаси вакиллари иштирок этган тадбирда асосан, жиноятчиликка қарши курашиш ва унинг олдини олиш борасидаги қонунлар ижроси юзасидан ўтказилган прокурор назорати, шахсларнинг интизомий ва маъмурий жавобгарликка тортилганлик ҳолати ва жиддий қонунбузарликлар юзасидан қўзғатилган жиноят ишлари муҳожама этилди. Унга қўра, ҳудуддаги криминоген вазиятни барқарорлаштириш, муайян турдаги жиноят ва ҳуқуқбузарликларнинг ўсиш сабаблари соҳа мутахассислари томонидан таҳлил қилиниб, мутасадди ташкилотларнинг хато ва камчиликлари ўрганиб чиқилди.

Таъкидланишича, вилоятда олиб борилган сай-ҳаракатлар натижасида жиноятларнинг умумий сони 2,79 фоизга, оғир, ўта оғир жиноятлар, шу жумладан, қасддан одам ўлдириш, номусга тегиш, босқинчилик, товланмачилик, безорилик, гиёҳвандлик, пора олиш каби жиноятларнинг содир этилишида муқаддам судланганлар, шу билан бирга, аёлларнинг иштироки камайган.

Бирок, айрим туман ва шаҳарларда жиноятчиликка қарши курашиш, унинг олдини олиш борасидаги ишлар қутилган самарани бермаганлиги оқибати-

да ўғрилиқ, фирибгарлик каби жиноятлар нисбатан ошганлиги масалага бир ёқлама қараш мавжудлигини аниқлатмоқда. Бугун жойларда аҳоли бандлигини таъминлашда маҳаллий давлат ҳокимияти, ички ишлар органлари ва бандлик идоралари ўртасидаги ҳамкорликни ривожлантиришга катта эътибор қаратилмоқда. Шунга қарамай, иштирокчилар содир этилишида муқим иш ўрнига эга бўлмаган фуқароларнинг иштироки 4,51 фоизга ортгани Кенгаш аъзолари томонидан кўриб чиқилди. Йиғилишда шунингдек, оилавий низолар ва уларнинг келиб чиқиш сабаблари, рецидив жиноятларнинг содир этилишига барҳам беришда профилактика хизмати томонидан ҳисобда турган айрим шахслар билан етарли тушунтириш ишлари олиб бориш лозимлиги алоҳида таъкидлаб ўтилди.

Кун тартибдаги иккинчи масала — дастлабки тергов ва суриштирув органлари томонидан жиноятлар ҳақидаги ариза ва хабарлар кўриб чиқишлигининг қонунийлиги ва бу борадаги прокурор назорати аҳолининг ўрганиш натижалари ҳам йиғилиш аъзолари томонидан муҳожама қилинди.

Шунингдек, диний экстремизм, терроризм ва давлатнинг конституциявий тўзумига таъҳуз қилиш билан боғлиқ жиноятларга қарши курашиш, уларнинг олдини олиш ҳамда бу тоифадаги жиноят ишлари бўйи-

Олим МИРЗАЕВ,
Бухоро вилоят прокуратураси бўлим прокурори
Сухроб ШЕРОВ,
журналист

ча тергов ва суд амалиётини ўрганиш натижалари таҳлилига қаратилган маърузалар ҳам йиғилишнинг асосий диққат марказида бўлди. Бу масала юзасидан аввало, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларнинг ўзаро ҳамкорлигини янада яхшилаш юзасидан қўшимча чора-тадбирлар ишлаб чиқишлиги ва уларнинг фаолиятини мунтазам мувофиқлаштириш белгилаб олинди.

Фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини, жамяят ва давлатнинг қонун билан қўриқладиган манфаатларини жиноий таъҳузлардан ҳимоя қилишга қаратилган қонунлар ижросини назорат қилиш бугун энг асосий вазифа ҳисобланади. Жиноятчиликка қарши курашиш борасидаги фаолиятни мувофиқлаштириш прокуратура органлари фаолиятининг асосий йўналишларидан бири эканлигини инобатга олиб айтилган бўлса, бу борадаги фаолият устидан назоратни қулайитиш, унинг олдини олиш, тадбирлар самардорлиги ва таъсирчанлигини ошириш соҳа ходимларидан янада кўпроқ масъулиятни талаб қилмоқда.

Ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларнинг навбатдаги мувофиқлаштирувчи йўналишдаги йиғилиши сўнггида мутасаддиларга аниқ кўрсатмалар берилиб, тегишли қарорлар қабул қилинди.

Кадрлар тайёрлаш муҳокамаси

Жорий йилнинг 3 май кунини Ўзбекистон Миллий матбуот маркази ва Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитасининг Солиқ академияси ҳамкорлигида "Солиқ тизимида раўбар кадрларни тайёрлашга долзарб масалалар ва уларнинг ечими" мавзусидаги матбуот анжумани бўлиб ўтди.

Тадбирда Давлат солиқ қўмитасининг вакиллари, Солиқ академиясининг профессор-ўқитувчилари, масъул ходимлар ҳамда оммавий ахборот воситалари ходимлари иштирок этди.

Анжумани Солиқ академияси ректори Эркин Гадовев ўз маърузаси билан очиб, "Кадрлар тайёрлаш Миллий дастури"нинг талабларидан келиб чиққан ҳолда, давлат солиқ хизмати органлари учун раўбар кадрларни тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини оширишни такомиллаштириш, республика солиқ органлари учун мутахассисларни мақсадли тайёрлашнинг узлуксиз тизими яратилаётгани ҳақида батафсил маълумот берди. Шу жумладан, маърузачи академия фаолиятининг истиқболли ва йиллик режалари асосида олиб бориладиган маънавий-маърифий ва ўқув-тарбиявий ишлар ҳамда белгиланган тадбирлар бўлажак ягона тизимга бирлаштирилиб, солиқ хизмати ходимларининг юксак касбий ва ахлоқий сифатларини эгаллаш ва жамятининг демократлаштириш, модернизациялаш ва мамлакатнинг демократик янгилашга қаратилганини алоҳида таъкидлаб ўтди.

Мазкур анжуман давомида сўзга чиққан маърузачилар халқаро алоқаларни ривожлантириш

ва халқаро грантлардан унумли фойдаланиш борасида Давлат солиқ қўмитаси ҳамда Япониянинг халқаро ҳамкорлик агентлиги (JICA) билан Солиқ академиясида кадрлар тайёрлаш тизимини такомиллаштириш йўналишлари бўйича ишлар олиб борилаётгани, шунингдек, 2008 йилда Европа бизнес Ассамблеяси томонидан Европа андозаларига мос юқори сифатли маҳсулотларни чиқариш ва хизматлар кўрсатишга бўлган интилишлари учун академиянинг Халқаро "EVROPEAN QUALITY" ("Европа сифати") мукофоти билан тақдирлангани ҳам алоҳида эътироф этилди.

Йиғилиш якунида қизиқарли савол-жавоблар бўлиб ўтди.

Гули ҲОЖИБОЕВА,
«Нуқид»

Ўтганларнинг охирати обод бўлсин

Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси ҳузуридаги СВОЖДЛҚК Департаменти жамоаси Департаментининг Оқолтин туман бўлими бошлиғи Камил Хакимовга онаси

Ханифа аянинг вафот этганлиги муносабати билан чуқур ҳамдардлик билдиради.

Huquq yuridik gazeta

Muassis:
O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi

Bosh muharrir:
Jahongir MAKSUMOV

Tahrir hay'ati:
Abbosxon SANGINOV Baxtiyor NAZAROV
Muxtor ZOIROV (Bosh muharrir o'rinbosari)
Gulnoza RAHIMOVA
Yusupboy G'OIPOV Shavkat YODGOROV
Svetlana ORTIQOVA (mas'ul kotib)

Tahririyat manzili:
Toshkent shahri, Yahyo G'ulomov ko'chasi, 66-uy.

Telephone: 233-98-40,
233-10-53
Faks: 233-10-53,
233-64-85

Gazeta haftaning payshanba kunlari chiqadi.
Sotuvda kelishilgan narxda

Tahririyatga kelgan qo'lyozmalar taqriq qilinmaydi va egalarga qaytarilmaydi.
Muallif fikri tahririyat nuqtai nazaridan farganishi mumkin.
«HUQUQ» materiallarini ko'chirib bosish faqat tahririyat ruxsati bilan amalga oshiriladi.
□ — tijorat materiali.
Reklama materiallarining mazmuni uchun tahririyat javobgar emas.

Nashr ko'rsatkichi
231

Buyurtma j-4533. 51 200 nusxada bosiladi.
Gazeta tahririyat kompyuter bazasida terikdi va sahifalandi. «HUQUQ» original maketi.
Navbatchi muharrir: M.DUSIYAROVA
Musahhib: M.QAMBAROV
Navbatchi: O'.DEHQNOV
Bosmaxonaga topshirish vaqti: 22.00.
Topshirildi: 20.00 1 2 3 4 5 6 7 8 9

Gazeta «O'zbekiston» nashriyot matbaa ijodiy uyida chop etildi.
Korxonalar: Toshkent shahar, Alisher Navoiy ko'chasi, 30-uy.

Gazeta O'zbekiston Respublikasi matbuot va axborot agentligida 2009-yil 12-oktabrda 0188-raqam bilan ro'yxatga olingan.

